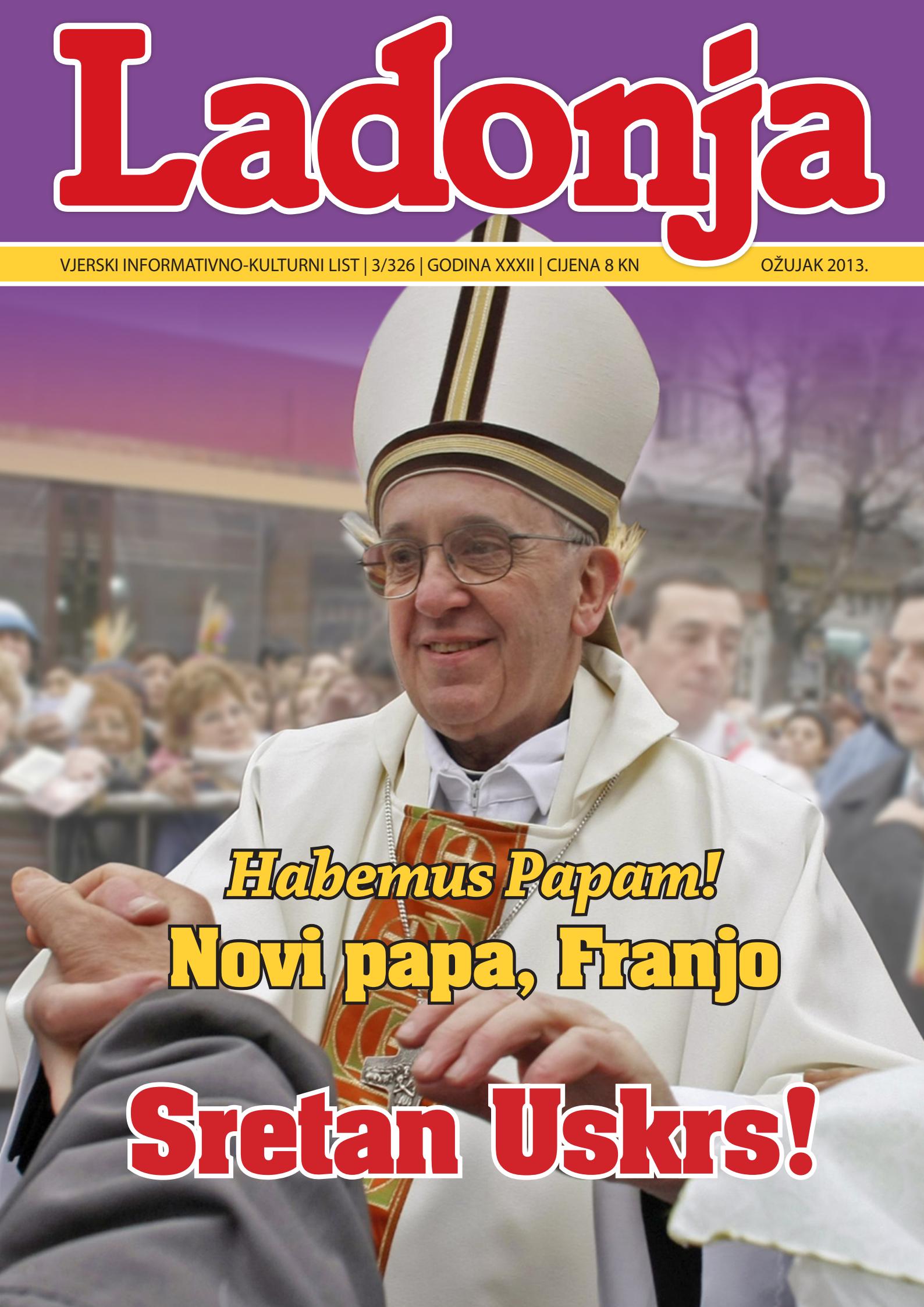

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 3/326 | GODINA XXXII | CIJENA 8 KN

OŽUJAK 2013.

Habemus Papam!

Novi papa, Franjo

Sretan Uskrs!

Cijenjeni čitatelji,

pred nama je blagdan Isusova uskrsnuća, najveći blagdan koji mi kršćani slavimo. Nakon korizmenog vremena doživljavamo ga kao olakšanje, ohrabrenje i kao stvarnost koja daje smisao svemu što u životu proživljavamo.

Sigurno je i to da ćemo pamtitи ovu korizmu kao vrijeme u kojem su se dogodile neke važne i neočekivane stvari. Na prvom je mjestu izbor novoga poglavnara Katoličke crkve. Tu su se, moramo to priznati, angažirali svi naši mediji. Gotovo su svi poslali svoje izvjestitelje i ekupe u Rim da bi tamo bili na vrijeme i pratili sve što se s tim u svezi događa. Reporteri su hrabro i stočki odradivali svoja izvješća i na kiši, i na vjetru, i po noći i po danu stoeći ispred crkve sv. Petra, kako bi sve nas na vrijeme izvještavali o stvarima koje smo znali i bez njih. Oni ionako nisu bili tamo radi toga što im je jako stalo do dobra Crkve, već prvenstveno zato da im ne bi promakla koja afera ili pikanterija u svezi s izborom pape. Ovih korizmenih dana i mi smo u našoj Porečkoj i Pulskoj biskupiji čuli radosnu i

ohrabrujuću vijest da je potvrđen datum, 28. rujna 2013., proglašenja blaženim služe Božjeg Miroslava Bulešića. I o tome se tu i tamo znaju oglasiti oni kojima to ne odgovara. Oni bi i danas tumačili razloge opravdanja zločina. Nas, međutim, ne zanima što imaju reći oni koji su sve rekli

24. kolovoza 1947. godine u Lanišću. Nas će zanimati što o tome danas žele reći oni koji su tada bili na braniku vjere, Crkve i svećenika, koji su onda životom branili istinu i slobodu i koji su o tome desetljećima moralni šutjeti. Cijenjeni čitatelji, vjerujem da vam je sve to pomoglo da iskrenijom i sadržajnjom molitvom tijekom vremena korizme pratite važna zbivanja za sadašnjost i budućnost naše Crkve. Nadam se da nismo podlegli iskušenju baviti se samo mogućim aferama u Crkvi. Puno je važnije i svrshishodnije da svatko od nas promislí: kako ja, kao član Crkve, mogu doprinijeti njezinoj potrebnoj duhovnoj obnovi. Možda mi je i ova poruka pomogla da postanem svjestan kako obnova Crkve počinje od mene. Moj autentičan kršćanski život i

VILIM GRBAC

djelovanje bit će najbolji doprinos Crkvi i najveća pomoć novom Kristovu nasljedniku na njezinu čelu.

S pravom se nadamo da će blagdan Uskrsa označiti i jedan novi ohrabrujući početak za cijelu našu Katoličku crkvu, da će u njoj još i više uskrsnuti prave vrijednosti radi kojih je Isus Krist trpio, umro i uskrsnuo. Mi ćemo nastojati u našem listu Ladonja stvarati pravo ozračje koje bi trebalo vladati u našoj biskupiji povodom proglašenja blaženim Miroslava Bulešića. Težit ćemo tome da slavlje proglašenja blaženim ne bude samo stvar jednoga dana ni samo spomen jednoga prošloga događaja. Lik mladoga svećenika Miroslava može biti primjer kako ćemo mi danas svjedočiti svoju vjeru. Poštovani čitatelji Ladonje, u toj nadi i s tim mislima, u ime uredništva želim vam sretan i blagoslovjen Uskrs!

Biskup Milovan pohodio Odjel dijalize

PULA: U ponедјeljak 11. veljače, u Puli je biskupskim slavlјem obilježen Međunarodni dan bolesnika. Koncelebrirano misno slavlje u crkvi sv. Mihovila, smještenoj u krugu OB Pula, predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan u suslavljу s pulskim dekanom preč. Milanom Mužinom i bolničkim kapelanom o. Đurom Vuradinom. Misi su, uz ravnateljstvo bolnice, liječnike i ostalo medicinsko osoblje, nazočili i vjernici iz više pulskih župa. Biskup se u prigodnoj homiliji osvrnuo na značenje i povijest obilježavanja Dana bolesnika, koji se ove godine obilježava 21. put, od kada ga je 1992. godine ustanovio blagopokojni papa Ivan Pavao II. U nastavku homilije naglasio je kako cijelo evanđelje upućuje čovjeka na to da prepozna kako je Bog ljubav te da temeljem te spoznaje djeluje. Spomenuo je riječi pape Pavla VI. kako je „veoma zahtjevno biti kršćanin, ali i beskrajno lijepo“. Biskup je ovom prigodom na poseban način zahvalio liječnicima i svom medicinskom osoblju na brizi i

pažnji koje unose u svakodnevno izvršavanje svoga humanoga poziva rada s bolesnicima. Nakon misnog slavlja Biskupu se u ime pulske podružnice Hrvatskog katoličkog liječničkog društva obratio njezin dopredsjednik mr. sc. Ivica Pavičić-Donkić. Mons. Milovan je, po završetku misnog slavlja, u pratnji ravnatelja OB Pula prim. mr. Lemsu Jerina, posjetio obližnji Odjel za dijalizu te se zadržao u kraćem razgovoru s pacijentima. Odjel za nefrologiju i hemodializu dio je Djalatnosti za unutarnje bolesti OB Pula, a nalazi se na lokaciji Zagrebačke ulice. Odjel funkcioniра kao dnevni ambulantni centar koji trenutno posjećuje stotinjak korisnika koji dolaze pretežito triput tjedno, a pokriva potrebe pacijenata većeg dijela istarskog područja. Rukovoditelj je Djalatnosti za unutarnje bolesti dr. sc. Irena Hrštić, voditelj je Odjela nefrologije i dijalize prim. mr. Lems Jerin, a voditelj Odjela dijalize je Ranko Ladavac, dr. med.; na Odjelu radi 7 liječnika i 21 medicinska sestra. (G.K.)

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Ana Cvitan, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: Papa Franjo

PAPA FRANJO

Novi, 266. papa, isusovac je, Argentinac, Jorge Mario Bergoglio, sedamdesetšestogodišnji dosadašnji nadbiskup Buenos Airesa. Novi papa izabrao je ime Franjo.

ILJA JAKOVLJEVIĆ

Jorge Mario Bergoglio rođen je 17. prosinca 1936. u Buenos Airesu, u obitelji s petero djece, a otac mu je bio talijanski imigran te novi papa ima i argentinsko i talijansko državljanstvo. Diplomirao je kemijsku tehnologiju, no poslije se odlučio za svećenički poziv te stupio u bogosloviju. U novicijat Družbe Isusove stupio je 11. ožujka 1958. godine. Humanističke studije završio je u Cileu, a 1963., po povratku u Buenos Aires, završio je filozofiju na Filozofskom fakultetu kolegija "San Jose" u San Miguelu. Sljedeće dvije godine predavao je književnosti i psihologiju na kolegiju "Immacolata" u Santa Feu, a 1966. predavao

je iste predmete na kolegiju "Salvatore" u Buenos Airesu.

Od 1967. do 1970. studirao je teologiju na Teološkom fakultetu kolegija "San Jose" u San Miguelu.

Za svećenika je zaređen 13. prosinca 1969. godine, a unutar Družbe Isusove proveo je svoj treći probandat 1970. – 1971. u Alcali de Henares u Španjolskoj te je 22. travnja 1973. položio svoje doživotne zavjete. Bio je magistar novaka u Villa Barilari u San Miguelu (1972. – 1973.), profesor na Teološkom fakultetu, konzultor u svojoj Provinciji te rektor Kolegija. Za provincijala Argentine izabran je 31. srpnja 1973. i tu je službu obnašao šest godina. Između 1980. i 1986. godine bio je rektor Kolegija i Filozofskoga i teološkog fakulteta u istoju kući te župnik u biskupiji San Miguel.

U ožujku 1986. pošao je u Njemačku kako bi ondje dovršio rad na svojoj doktorskoj disertaciji, nakon čega su ga poglavarji smjestili u kolegiju "Salvatore" odakle je premešten u crkvu Družbe Isusove u gradu Cordobi, gdje je obnašao službu duhovnika i isповjednika.

Blaženi Ivan Pavao II. imenovao ga je 20. svibnja 1992. pomoćnim biskupom Buenos Airesa, a 27. lipnja iste godine prihvatio je u katedrali u Buenos Airesu biskup-

ski red po rukama kardinala Antonija Quarracina. Suzareditelji su bili apostolski nuncij Ubaldo Calabresi i biskup Mercedes-Lujana Emilio Ognjenović.

Nadbiskupom koadjutorom Buenos Airesa imenovan je 3. lipnja 1997., a 28. veljače 1998., nakon smrti kardinala Quarracina, naslijedio ga je u nadbiskupskoj službi. Kao nadbiskup putovao je javnim prijevoznim sredstvima, a umjesto biskupske palače, stanovao je u iznajmljenom stanu te je zaslužio nadimak "kardinal siromašni". Govori španjolski, talijanski, a služi se i njemačkim jezikom. Poznat je i kao dobar kuhar, ljubitelj opere, prijatelj grčke klasične, Shakespearea i Dostoevskoga te kao dobar plivač, premda od djetinjstva ima poteškoća s plućima.

Napisao je knjige: "Meditationes para religiosos" (Razmatranja za redovnike) 1982., "Reflexiones sobre la vida apostólica" (Razmišljanja o apostolskom životu) 1986., i "Reflexiones de esperanza" (Razmišljanja o nadji) 1992. Bio je ordinarij i za vjernike istočnoga obreda koji prebivaju u Argentini, a nemaju ordinarija vlastitoga obreda. Usto je bio i Veliki kancelar Argentinskog katoličkog sveučilišta. Na 10. redovitoj općoj skupštini Sinode biskupa u listopadu 2001. bio je generalni relator.

Od studenoga 2005. do studenoga 2011. bio je predsjednik Argentinske biskupske konferencije.

Blaženi Ivan Pavao II. imenovao ga je kardinalom na konzistoriju 21. veljače 2001., a naslovna mu je crkva bila crkva sv. Roberta Bellarmina. Bio je član Komisije za Latinsku Ameriku, Vijeća za obitelj, Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata te Kongregacije za ustanove posvećenog života.

Prve riječi pape Franje:

“Braćo i sestre, dobra večer”, prve su riječi koje je novi papa uputio vjernicima. “Kao što znate, dužnost konklave bila je izabrati rimskog biskupa. Čini se da su moja braća odlučila izabrati jednog koji potjeće izdaleka, i evo me ovdje. Želio bih zahvaliti vama, kao i biskupima. Prvo i najvažnije, želio bih da mi se pridružite u molitvi za Benedikta XVI.”, kazao je novi papa.

Odmah je naglasio važnost bratskog zajedništva i ljubavi među ljudima te rekao: “Molimo za sve nas, za čitav svijet, da sav svijet bude jedno veliko bratstvo. Prije nego biskup blagoslovi puk, molim vas da vi molite Gospodina da podari blagoslov vašem biskupu. Izmolimo u tišini ovu vašu molitvu za mene”, kazao je Papa. Papa Franjo svoju je službu započeo pozivom na molitvu za sebe. Traži od vjernika i ljudi dobre volje da se mole za njega, da na njemu počine Duh Gospodnji, kako bi on pun Duha Svetoga mogao blagoslivljati sve ljude. Ova je gesta bila znak međusobnog zajedništva Pape i vjernika, ali i poziv na molitvu za Petrovu službu. S pravom možemo reći da svoju papinsku službu oslanja na molitvu i to sve pod okriljem i zagоворom Blažene Djevice Marije. U svom govoru kardinalima papa Franjo povjerio je svoje, kao i poslanje kardinala, zagоворu Marije, Majke Crkve: “Povjeračam svoje poslanje i vaše poslanje nje-

zinoj majčinskoj zaštiti. Svi slušamo glas njezina Sina, ustrajući zajedno u molitvi i svjedočenju prisutnosti Gospodina.”

Ime je znak

“Nomen est omen” (ime je znak), izreka koja postoji još od starog Rima ponovno je u središtu pozornosti jer će novi papa, čak i prije nego što izgovori prve riječi u javnosti, katolicima širom svijeta poslati poruku samim odabirom svojeg papinskog imena. Nadbiskup Nikola Eterović, glavni tajnik Biskupske sinode u Vatikanu, ovako je opisao izbor imena novog pape: “Vjerujem da je ovaj njegov odabir imena Franjo znakovit jer želi biti sredstvo Duha Svetoga u obnovi Crkve. Crkva se mora stalno obnavljati. To se događa posebno u prijelomnim razdobljima, a ta obnova mora biti prvo duhovna, kako bi se taj duhovni proces ostvario u strukturama koje treba reformirati. Uvjeren sam da će Papa

biti ustrajan na tom putu koji je potreban Crkvi, ali ne samo Crkvi nego i cijelom svijetu jer Crkva postoji za evangelizaciju, a njezina je služba i dati doprinos boljitu suvremenoga svijeta.”

Prve geste i riječi pape Franje govore o novom znaku. Prvi je znak ime Franjo, koji asocira na sv. Franju Asiškog koji je bio obnovitelj Crkve u teškim vremenima, obnovitelj Crkve iznutra. Onaj tko ljubi Crkvu, taj zna kako je treba obnoviti i zaista je obnavlja. Drugi veliki Franjo bio je Franjo Ksaverski, veliki misionar i evangelizator. Svakoj obnovi prethodi evangelizacija. Drugi je znak odricanje od nošenja zlatnog križa (barem zasad) i zadržavanje željeznog križa. Znak je skromnosti i duhovne blizine onima najsirošnjim i odbačenima od ovog svijeta. Papa Franjo računa na njihovu duhovnu blizinu, ali s druge strane poručuje da će biti njihov glasnici u ovom svijetu.

Evandeoska jednostavnost

Papu Franju, prema svjedočanstvo onih koji su ga poznavali, uvijek je resila evandeoska jednostavnost i poniznost, koje je zadržao i izborom za rimskog biskupa. Jedan je argentinski novinar rekao: “Jorge Mario je mijenjao crkvena odijela. Najprije je imao isusovačko, pa biskupsko. Mijenjao je i solideo. Kao biskup, kardinal, sad kao papa. Ali Jorge sebe ne mijenja. On ostaje u svom uhodanom pastirskom stilu. Bio je i ostat će pastir siromaha, glas onih koji glasa nemaju, lice onih koji su ostali bez lica. Kao nadbiskup vozio se gradskim prijevozom, uvijek je bio na raspolaganju siromasima, radio je isповijedao u katedrali, obilazio svoj kler, svećenike te se nije bojao podići glas i usprotiviti se institucijama kad je bilo ugroženo ljudsko dostoјanstvo. Istovremeno, davao je svjedočanstvo evandeoske jednostavnosti i poniznosti s kojima je ušao u konklave.”

**KONKLAVE NISU MJESTO
NADGLASAVANJA MEĐU
KARDINALIMA, VEĆ
TRENUTAK PROMIŠLJANJA I
TRAŽENJA KOGA GOSPODIN
ŽELI ZA PASTIRA SVOJE
CRKVE. IZBOR RIMSKOG
PRVOSVEĆENIKA LITURGIJSKI
JE ČIN JER SE KARDINALI
IZBORNICI ZA GLASOVANJE
PRIPREMAJU, PREMA
ORDO RITUUM CONCLAVIS,
MOLITVOM I SLAVLJENJEM
ODREĐENIH SVETIH ČINA.
KAD KARDINALI U MOLITVI I
PROMIŠLJANJU PREPOZNAJU
KOJA JE GOSPODIN IZABRAO,
TAD IMAMO PAPU.**

Krist je uskrsnuo! Radujte se! Aleluja!

Zanimljiva je činjenica da su dvije žene prve osobe na svijetu koje su se susrele s činjenicom praznog groba i uskrslim Kristom. Činjenica praznog groba i uskrslog Krista potiče ih da:

- vjeruju. Anđeo ih podsjeća na Isusovo obećanje i suočava ih s praznim grobom. Svaka je njegova riječ poziv na vjeru. Činjenica je da mnogi osjećaju Isusovo obećanje jasnom istinom. Oklijevanje može nestati samo prihvaćanjem Isusa i njegovih riječi.

**ISUS, TAKOĐER, I NAS POTIČE, KAO I OVE ŽENE,
DA VJERUJEMO U NJEGOVU USKRSNUĆE, DA GA
NAVIJEŠTAMO DRUGIMA I DA SE RADUJEMO.
ISUSOV JE USKRSNUĆE POBJEDA NAD SMRĆU
I SIGURNA NADA SVAKOM ČOVJEKU DA ZLO I
SMRT NEĆE IMATI POSLJEDNU RIJEČ, VEĆ ŽIVOT
I RADOŠT. BOG IZ LJUBAVI PREMA ČOVJEKU
UTJELOVLJENJEM POSTAJE ČOVJEK I PROLAZI
ZEMLJOM ČINEĆI DOBRO. EVANĐELJA O TOME
DONOSE IZVJEŠĆA, KAO I O VRHUNCU LJUBAVI
BOŽJE ZA ČOVJEKA U ISUSU KRISTU KOJI ZA
SPAS LJUDI PRIHVĀĆA MUKU I SMRT NA KRIŽU.
LJUDSKI GOVOREĆI, TA LJUBAV GRANIČI S
LUDOŠĆU. PONIŽENJEM NA KRIŽU, SMRĆU I
UKOPOM POKAZUJE DOKLE JE SVE SPOSOBNA IĆI
LJUBAV BOŽJA.**

- priopće drugima. Kad im se ukazao uskrsli Krist, njihova prva dužnost bila je priopćiti tu istinu drugim ljudima. Prva Isusova zapovijed bila je: "Ne bojte se! Idite, javite mojoj braći da pođu u Galileju! Ondje će me vidjeti!"

- se raduju. Riječ kojom je uskrsli Krist pozdravio dvije žene bila je chairete. To je obična riječ pri pozdravljanju, ali joj je doslovno značenje: Radujte se! Čovjek koji je sreo uskrslog Gospodina mora uvijek živjeti u radosti njegove prisutnosti od koje ga ništa više ne može odijeliti.

Isus, također, i nas potiče, kao i ove žene, da vjerujemo u Njegovo uskrsnuće, da Ga naviještamo drugima i da se raduje-

mo. Isusovo je uskrsnuće pobjeda nad smrću i sigurna nada svakom čovjeku da zlo i smrt neće imati posljednu riječ, već život i radost. Bog iz ljubavi prema čovjeku utjelovljenjem postaje čovjek i prolazi zemljom čineći dobro. Evanđelja o tome donose izvješća, kao i o vrhuncu ljubavi Božje za čovjeka u Isusu Kristu koji za spas ljudi prihvāća muku i smrt na križu. Ljudski govoreći, ta ljubav graniči s ludošću. Poniženjem na križu, smrću i ukopom pokazuje dokle je sve sposobna ići ljubav Božja. Isusov je grob, već u nedjelju ujutro nakon Velikog petka, ostao prazan. Uskrsnuo je! Živ je! Jer nije bilo moguće da smrt njime vlada. I smrt je uništena. Izgubila je svoju moć.

Isus se rodio, umro i uskrsnuo za nas – da bismo i mi uskrsnuli i ušli u život vječni. Zato nas je Bog stvorio – zato nas po svome Sinu spašava. Ali mi moramo dopustiti da se to spasenje ostvari. Kako? Prihvāćajući život, prihvāćajući čovjeka. Istina, nije danas lako živjeti u ozračju onoga što čovječanstvo bez Boga nudi. Ali kršćanin je čovjek vjere, čovjek koji svoju nadu stavlja u Boga i zato u njemu nema straha od budućnosti.

Kršćanin je stoga ovome svijetu radost, putokaz miru, sreći, životu, kao što je bio Kristov. Ta ne kažemo uzalud da je kršćanin – drugi Krist. A je li? Jesam li to ja u svojoj obitelji, na svom radnom mjestu, u školi...?

Svim vjernicima i svim ljudima dobre volje sretan, blagoslovjen i obiljem radosti i mira ispunjen Uskrs želi

Dražen, biskup

Drugi vatikanski sabor - iznenadenje Duha Svetoga

 LUKA PRANJIĆ

Drugi je vatikanski sabor "autoreformacijom" Crkve, uspješno i na najbolji mogući način, dovršio "protureformaciju" započetu Tridentskim koncilom. Crkva je tako izabrala izvanredan put: preispitujući sebe, pozvala je druge na preispitivanje i otvarajući se, pozvala druge da se otvore, bez preuzetnosti i ponizno.

Posebnost Sabora

Kao grom iz vedra neba, nenajavljen, nepripreman poput drugih koncila, neočekivan, a opet toliko potreban i žuden, Drugi vatikanski sabor ostat će u Crkvi zapamćen kao možda ne najvažniji, no, najneobičniji sabor. "Hazarderski" potez "tranzicijskoga" pape Ivana XXIII. u bitnome će zauvijek promijeniti lice Crkve, ili, bolje rečeno, pokazati njeno pravo lice. Po čemu je taj sabor toliko atipičan? U prvom redu zbog svoje pravodobnosti. On, za razliku od nekih drugih sabora u povijesti Crkve, nije "spas u zadnji čas", izvlačenje iz situacije kada voda već dođe do grla, nije *sanativan* već je *preventivan*, nije *reaktivan* već je *proaktivian*. Taj sabor, po prvi put, nije samo odgovor, odnosno, reakcija Crkve na nešto što ju ugrožava, bilo iznutra, bilo izvana, kao što su hereze, raskoli, popuštanje unutarnje discipline ili modernizam. Crkva Drugim vatikanskim saborom u prvom redu nudi odgovor samoj sebi, ažurira se, *ad intra* sagledava samu sebe, upravo je ona i subjekt i objekt Sabora. Informatičkim rječnikom rečeno Saborom je izvršen *critical update* i *upgrade* Crkve.

Dovršetak "protureformacije" i "autoreformacija"

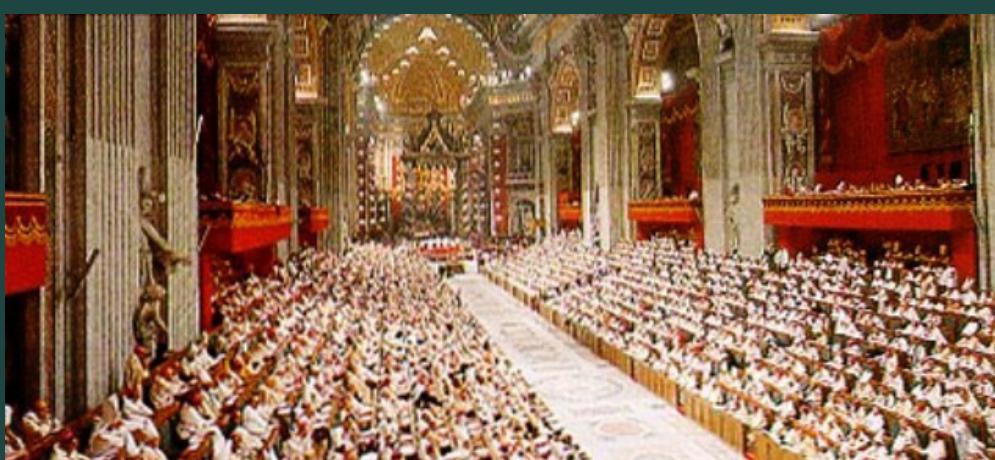
Iako je izraz "protureformacija" u novije vrijeme poprimila negativne konotacije te se iz ekumenskih razloga, odnosno, obzira prema reformiranim kršćanima izbjegava, upravo je Drugi vatikanski sabor "autoreformacijom" Crkve, uspješno i na najbolji mogući način, dovršio "protureformaciju" započetu Tridentskim koncilom. Crkva je tako izabrala izvanredan put: preispitujući sebe pozvala je druge na preispitivanje i otvarajući se, pozvala druge da se otvore, bez preuzetnosti i ponizno. Doista, parafrazirajući našeg poznatog teologa Šagija Bunića, drugog i boljeg puta od ovo-ga nema.

Završetak konstantinovske ere i postkonciljska kriza

Francuskom revolucijom započinje, a nasilnim prekidanjem Prvog vatikanskog sabora i ukidanjem Države Vatikan završava ono što možemo nazvati zadnjom fazom konstantinovske ere Crkve, vremena u kojem Crkva uživa zajamčen i neoboriv ugled samom svojom institucionalnošću, postojanjem i prisutnošću. Od tada nadalje, Crkva svoj ugled mora izboriti i može zadržati isključivo svojim djelovanjem. Jasan je takav prevrat bio velika "trauma" za samu Crkvu jer je gotovo preko noći nestalo okružje u kojem se ona osjećala do-

bro i s kojim je srasla, nestao je kršćanski "svijet". Drugi vatikanski sabor bio je iznimno učinkovit lijek za "smušenost" koja je Crkvu tada iznenada snašla. Međutim, i dan danas, neki unutar Crkve okljejavu primijeniti taj "lijek" sumnjujući u njegovu blagotvornost, dok drugi, oni malo odvažniji, uzimaju isti "lijek" samo parcialno. Treći, pak, drže "lijek" prelagim i neučinkovitim. Upravo je to uzrok itekako vidljive postkonciljske krize: ne postoji integralno prihvaćanje Sabora, već svatko od saborskih zaključaka i naputaka uzima i primjenjuje samo ono što mu odgovara. Drugi su problem različite teološke interpretacije saborskih dokumenata. Sve to dovodi do zaključka da još nije u potpunosti ostvareno ono što je bila glavna zadaća Sabora: promjena *forme mentis*, odnosno, sagledavanja stvari na jedan, nikako drugačiji, već novi način.

I tako, slaveći pedesetu obljetnicu Sabora, možemo se diviti njegovoj veličini i uzvišenosti, proročkoj dimenziji i genijalnosti, "revolucionarnosti" i vjernosti tradiciji, možemo ga sagledavati s različitih aspekata ili ushićeno promatrati iz sigurne udaljenosti kao kakvu dragocjenost ili umjetninu. No, sve je to uzalud ako se konačno ne odvažimo, bez zadrške, Sabor konzumirati! Tek tada je on imao smisla...

CRKVA DEŽURNI KRIVAC

 JOSIP GRBAC

Velika se većina hrvatskih građana deklarirala vjernicima, dakle, dobar dio njih jesu i članovi vjerskih zajednica. A sva istraživanja pokazuju da je izuzetno malo građana aktivno u nekoj udruzi. Dakle, ako neke udruge misle da je Crkva suvišna u ovom društvu, koliko bi se građana izjasnilo da mnoge udruge u Hrvatskoj nisu ni od kakve posebne važnosti za opći život ljudi? Čudno kako i one najgrlatije udruge to pitanje još nisu razmatrale.

Kada izračunamo koliko novca ova država izdvaja za „djelovanje“ na tisuće raznih udruga, onda izgleda tragikomično kada neke od tih udruga pomozno za njih predlažu spasonosno rješenje hrvatskog nadvladavanja krize: ukinuti davanja koja Hrvatska izdvaja iz proračuna za vjerske zajednice, pogotovo Katoličku crkvu. Teško je, naime, pronaći i jednu suvislu akciju koja bi bila bitno korisna za život hrvatskog društva, a koja je proizašla iz tih najglasnijih udruga. Velik dio njih visi na državnom proračunu, a svaki i najmanji pokušaj smanjivanja proračunskih sredstava, koja koriste za svoj nerad, spremne su etiketirati kao pokušaj gušenja civilnog društva. Pa se postavlja opravданo pitanje postoji li u Hrvatskoj istinsko civilno društvo, i, ako postoji, kolika je njegova cijena te kakvu korist ono daje sveukupnom životu u Hrvatskoj?

Znamo li što je civilno društvo?

Sve se više čini da su i mnoge udruge koje u Hrvatskoj postoje sebe shvatile kao „ne-

dodirljive krave“ čije bi samo postojanje bila velika dobit za Hrvatsku. Teško je, međutim, naći opravdanje za svoj nerad. Stoga konstantno traže dežurne „neprijatelje“ protiv kojih će pisati otvorena pisma, mukotrpno tragaju za kršenjem ljudskih prava, spremne problem i izmisliti ako on realno ne postoji, sve s ciljem da i dalje nesmetano mogu koristiti dotacije iz državnog proračuna i dobro živjeti na račun drugih. Upitno je, naime, koliki članovi tih udruga uopće znaju što bi to trebalo biti civilno društvo, koja je njegova uloga u odnosu na politiku, zašto se uopće zove „civilno“ društvo. Hrvatska je strašno pogodna za cvjetanje sličnih udruga jer je u nas ionako uobičajeno legitimno nastojati živjeti dobro bez velikog npora. Civilno društvo postalo je prostor „kukanja“ nad svime i svačime, obračunavanja s izmišljenim neprijateljima, branjenja prava koja u Hrvatskoj nitko ne ugrožava. I sve se to obilno plaća iz državnog proračuna.

Dvojaka uloga civilnog društva

Civilno društvo ima dvojaku ulogu. Biti korektiv vlasti, s jedne strane, i nastojati na svjetlo dana iznijeti neke teme i probleme koje teško mogu postati prioritet politike, s druge strane. Dakle, civilno društvo mora itekako osluškivati glas i puls naroda. Ovu ulogu u Hrvatskoj svakako odigravaju one udruge koje se bore za prava roditelja nad odgojem svoje djece, koje se brinu za pronalazeњe svih žrtava Domovinskog rata, one koje brane interes potrošača, udruge slijepih i slabovidnih osoba, i da ne nabrajamo unedogled. Ove udruge itekako dobro znaju koji su prioriteti hrvatskih građana. Uostalom, dovoljno je pogledati ozbiljna i relevantna sociološka istraživanja posljednjih godina koja jasno ukazuju na to da su na vrhu zanimanja Hrvata obitelj, odgoj, očuvanje nekih temeljnih etičkih načela.

Crkva – povlašteni „krivac“

Postoje, međutim, i mnoge udruge koje sve to uopće ne zanima. Tako žestoko brane prava nekih manjina u Hrvatskoj,

a potpuno zaboravljaju sustavno gaženje ljudskih prava većine. Pogotovo paže da se transparentno stave na stranu političke vlasti u gotovo svim otvorenim pitanjima i nedoumicama. Naravno da je tu u pitanju interes samih udruga, interes da ne izgube sredstva iz kojih se financiraju. Opći interes ne igra tu nikavu ulogu. Nekima od njih upravo je Crkva glavni i dežurni krivac za sve zlo koje nas je snašlo. Bilo bi suvišno objašnjavati za što se upotrebljava novac koji Crkva dobiva od države. Jer ciljevi za koje se većina tog novca izdvaja, kao što su karitativne djelatnosti i obnova sakralnih objekata, takvim udrugama ionako ništa ne znače.

Potrebna analiza civilnog društva

Možda je nadošlo vrijeme da se u Hrvatskoj učini sustavna i ozbiljna analiza o tome tko sve čini civilno društvo u Hrvatskoj, koje su udruge potrebne, a koje suviše, kakvu korist donose hrvatskom društву. Takvu analizu trebale bi inicirati same udruge jer bi to bio znak njihove vjerodostojnosti. Ili bi to mogle predložiti Vladi umjesto da predlažu ukidanje dotacija Crkvi. To se, međutim, sigurno neće dogoditi jer bi mnoge udruge na taj način odsjekle granu na kojoj sjede, i to već veoma dugo i izuzetno udobno. Velika se većina hrvatskih građana deklarirala vjernicima, dakle, dobar dio njih jesu i članovi vjerskih zajednica. A sva istraživanja pokazuju da je izuzetno malo građana aktivno u nekoj udruzi. Dakle, ako neke udruge misle da je Crkva suvišna u ovom društvu, koliko bi se građana izjasnilo da mnoge udruge u Hrvatskoj nisu ni od kakve posebne važnosti za opći život ljudi? Čudno kako i one najgrlatije udruge to pitanje još nisu razmatrale. S obzirom da neke od njih uživaju obilno financiranje iz državnog proračuna, bilo bi dobro da one same iniciraju jedno ozbiljno istraživanje o njima samima. Vjerojatno bi nakon toga manje izmišljale neprijatelje, a više djelovale na dobrobit svih ljudi u Hrvatskoj.

Noć spasenja

Vazmeni hvalospjev kojim započinje ovo bdjenje pobjedonosno uzvikuje: »Ovo je noć u kojoj je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih uskrsnuo! (...) O, zaista blažena noći, koja jedina zavrijedi znati vrijeme i čas, kad je Krist od mrtvih ustao!«.

✉ NIKOLA MLADINEO

Slavljene Uskrse u ovoj Godini vjere potiče nas da ponovno prizovemo u pamćenje nešto od onoga što je Crkva po II. vatikanskom koncilu nanovo iznijela na vidjelo iz svog poklada vjere kako bi otajstvo našega spasenja s većom snagom zasjalo u životu krćana. Događa se, naime, da ovo otajstvo, uvijek prisutno u životu Crkve, ponekad, kao sunce oblacima, bude skriveno neznanjem i površnošću te da nglasak bude stavljen na stvari od drugotne važnosti. Zbog toga ponekad narod Božji gubi iz vida pravi razlog uskrsnog slavlja. Uskrs, naime, nije svediv tek na završetak korizme, prestanak posta i odricanja, ili na trenutak za blagoslov hrane koja se iznosi na bogat blagdanski stol. Nužno je, naime, zapitati se uvijek iznova o smislu onoga što živimo, posebno onda kada nas crkvena godina nanovo dovede do ove najveće svetkovine koju liturgijski jezik poznaće pod trima imenima. Koji je smisao, dakle, Uskrsa, Vazma ili Pashe? Što konkretno donosi našem životu u ovoj 2013. godini?

Katekizam svoje izlaganje započinje riječima: »Vazam nije jednostavno jedan blagdan među ostalima: to je "Blagdan nad blagdanima", "Svetkovina nad svetkovinama" (...) Otajstvo uskrsnuća, kojim je Krist uništio smrt, svojom moćnom snagom prožima naše staro vrijeme, dok mu sve ne bude podloženo.« (KKC 1169) Jedan od glavnih zahvata u liturgijskoj obnovi Koncila bila je obnova vazmenog bdjenja koje je prije imalo tek simbolični karakter slaveći se na Veliku subotu ujutro. Sada je ono smješteno u svojem ispravnom vremenskom kontekstu u vazmenoj noći, no čini se da na mnogim mjestima ovo otajstvo noći tek treba zaživjeti. Vazmeni hvalospjev kojim započinje ovo bdjenje pobjedonosno uzvikuje: »Ovo je noć u kojoj je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih uskrsnuo! (...) O, zaista blažena noći, koja jedina zavrijedi znati vrijeme i čas, kad je Krist od mrtvih ustao.« Noć je doista vrijeme odlučujućeg Božjeg zahvata. Ona označava vladavinu

tmina, prevlast zla, vrijeme u kojem ljudi spavaju pobijedi snom koji uprisutnjuje nemoć i smrt. Zato teologija noći izražava na najdublji način samu srž Vazma koja je snažno izražena u čitanjima određenima za vazmeno bdjenje. Od devet čitanja posebno se ističu prva tri koja se ni u kojem slučaju ne smiju zamijeniti drugima jer bez njih nema liturgije bdjenja: prva dva su iz Knjige Postanka, a treće je iz Izlaska (Post 1,1-2,2; Post 22,1-18; Izl 14,15-15,1).

Ova tri čitanja govore o tri posebne noći iz povijesti spasenja. Prva je noć stvaranja u kojoj Bog stvaranjem svjetla započinje tijek vremena te ni iz čega izvodi život. Kaos je nadvladan i Bog kroz deset riječi stvara cijeli svemir, a kao sami vrhunac oblikuje čovjeka udahnjujući mu dah života. Stvara ga po slici svoga Sina, »Njega, po kome sazda svjetove« (Heb 1,2). Druga je noć ona u kojoj je Abraham trebao žrtvovati svoga sina Izaka na brdu Moriji. Noć kušnje, noć vjere, u kojoj Abraham doista postaje otac mnoštva i izvor blagoslova za sve narode. No, Bog koji nije htio da Abraham žrtvuje svoga sina Izaka, odlučio je žrtvovati svoga Sina, Isusa Krista, koji kao novi Izak uzlazi na brdo prihvaćajući volju svoga Oca da privede k blagoslovu mnoštvo naroda. Treća je noć izlaska iz Egipta, noć Pashe, u kojoj je izraelski narod pod vodstvom Mojsija bio oslobođen iz egipatskog rođstva velikim čudesima i snažnom Božjom mišicom koja je otvorila more pred njima i

zatvorila ga nad Egipćanima koji su ih progonili. Te noći Izraelci su blagovali pashalno janje te njegovom krvlju poškropili svoje kuće tako da ih ne pogubi andeo zatornik koji je prošao Egiprom ubijajući egipatske prvorodenice. I to je slika Isusa Krista, pravog janjeta, koji svojom krvlju izvršava naše otkupljenje i oslobađa nas iz rođstva davla.

Drevna predaja židovskog naroda sjećajući se na blagdan Pashe svih ovih Božjih zahvata u vlastitoj povijesti, nagovijestila je još jednu noć, četvrtu noć, noć Mesije, noć konačnog ostvarenja svih Božjih obećanja. Ova četvrtu noć naviještena u četirima čitanjima iz Proroka obznanjena je Poslanicom i svečano proglašena u Evanđelju: Isus Krist je u ovoj noći uskrsnuo iz groba, raspršio tmine, uništio smrt, oslobođio od okova grijeha cijelo čovječanstvo! Stigla je punina vremena, sad je vrijeme spasa! Doista, ova četvrtu noć ostaje protegnuta u Kristovu »danu« koji još uvijek traje, kao što nam obznanjuje Katekizam: »Taj "danu" živoga Boga, u koji je čovjek pozvan da uniđe, jest "čas" Isusove Pashe, koja proniče svu povijest i njezin je stožer. Život se spustio na sva bića i svi su ispunjeni velikom svjetlošću; (...) Krist, sjaji nad svim bićima jače od sunca. Stoga, za nas koji vjerujemo u njega, sviće dan svjetla, dugi, vječni, koji se više ne gasi: mistična Pasha.« (KKC 1165)

Tečaj za župne animatore Porečke i Pulske biskupije

PAZIN Šesti po redu tečaj za župne animatore Porečke i Pulske biskupije održan je tijekom četiriju korizmenih subota, od 16. veljače do 9. ožujka 2013. godine u Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji u Pazinu. U sklopu obilježavanja Godine vjere i pedesete obljetnice II. vatikanskog koncila u predavanjima i radionicama bilo je riječi o prvim četirima člancima Vjerovanja i o četirima konstitucijama II. vatikanskog koncila. Tečaj je počeo u srijedu 16. veljače u 19 sati i završio u 19 sati 9. ožujka. Organizator je Katehetički ured Porečke i Pulske biskupije na čelu s predstojnikom mons. Vilimom Grpcem.

Prve korizmene subote okupilo se oko 130 sudionika budući da je to bio ujedno i redoviti korizmeni susret vjeroučitelja Porečke i Pulske biskupije. Predavanje o temi *Bog Otac, stvoritelj neba i zemlje* održao je prof. dr. sc. Anton Tamarut, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svojim izlaganjem prof. Tamarut nazočne ohrabrio u vjeri, posvjeđočio svoju vjeru i podsjetio zašto bi kao kršćani trebali biti radosni: zato jer vjeruju u Oca Isusa Krista, Oca milosrđa i Boga svake utjehe, Boga koji ima očinske i majčinske osobine, Boga koji je zadovoljan, radostan, što proizlazi iz darivanja sebe, Boga koji je svemogući, ali pun milosrđa i spremjan oprostiti, Boga kojeg se vrhunac očinstva očituje u prispolobi o milosrdnom ocu ili o izgubljenim sinovima, Boga koji želi da se svi ljudi spase, Boga koji zove čovjeka da bude radostan.

Druge predavanje održao je doc. dr. sc. Nikola Vranješ, profesor pastoralne teologije na Teologiji u Rijeci. U uvodnom dijelu prisjetio se apostolskog pisma pape Benedikta XVI. *Porta fidei* u kojem Papa navodi kako je važno da vjernici upoznaju sadržaje Katekizma Katoličke crkve i dokumente II. vatikanskog sabora jer se kriza vjere kojoj smo svjedoci temelji prvenstveno na nepoznavanju sadržaja vjere. Na tragu toga prof. Vranješ je naglasio nekoliko važnih elemenata: aktivno sudjelovanje vjernika laika u Crkvi, u liturgiji, pitanje pripadnosti Crkvi, bilo župnoj ili nekoj drugoj zajednici, važnost osjećaja i stava vjere, ostvarivanje poslanja u Crkvi koje je omogućeno svakome, mogućnost djelovanja vjernika laika u društvu, osobito u svjetovnim organizacijama, ustanovama, udrugama, potreba osvremenjivanja pastoralna i dr.

Istog je dana s. Branka Matika predstavila svoju knjigu „*Sv. potvrda* – priručnik za župnu katehezu“. Ovo prikladno, praktično i korisno djelo svima onima koji pripremaju mlade za sakrament potvrde, a takvih je većina bila u dvorani, dočekano je i pozdravljen velikim pljeskom. Nadahnuto je,

kako je i sama autorica navela, „na vrelima crkvenog učiteljstva, Katekizma Katoličke crkve, Kompendija i Youcata“.

Druge korizmene subote tečaj je nastavljen predavanjem o temi *Vjerovanje u Isusa Krista*, odnosno o drugom članku Vjerovanja. Za tridesetak polaznika koji su usprkos snijegu i ledu na istarskim cestama uspjeli doći do Pazina, predavanje je održao dr. sc. Alejandro Castillo Jimenez, ravnatelj Pazinskog kolegija. U uvodnom dijelu, osvrćući se na misli Josepha Ratzingera iz knjige *Uvod u kršćanstvo*, istaknuo je kako je ova tema središte kršćanske vjere. Isus Krist je Sin Božji, Pomazanik i po njemu se nazivamo kršćanima. On je središte čitave povijesti. Povijesni Isus jest Krist vjere, pravi Bog i pravi čovjek. Krist objavljuje čovjeku Boga, ali objavljuje i čovjeka – Ecce homo! Pitajući se tko je čovjek, što znači biti čovjek, koji je smisao čovjekova života i ljudske egzistencije dr. Castillo Jimenez odgovara kako to znači „zagledati se u Krista“ iz čega proizlazi da je čovjek dijete Božje. Isus kao Mesija nije odabrao politički put, put uspjeha i slave (koje mu je bilo nudeno u pustinji), već put križa, put Golgotе, Kalvarije.

O trećem članku Vjerovanja, o Duhu Svetom, za šezdesetak okupljenih na treću korizmenu subotu predavanje je održao mr. sc. Joel Catary, župnik iz Premanture. Govoreći o Duhu Svetom i njegovu djelovanju u povijesti spasenja, ekonomiji spašenja, mr. Catary je u uvodnom dijelu istaknuo kako Duh Sveti jest po tome što daje da drugi bude, kako On oduzima od Oca i daje ljudima, On je transfer između Boga i ljudi. Govorio je i o simbolima Duha Svetoga, o čovjeku i njegovu odnosu s trećom božanskom osobom istaknuvši pri tom kako je Bog izlio ljubav u srce čovjeka po Duhu Svetom i kako čovjek nosi sliku Božju, ali je izgubio sličnost jer je izgubio Duha. Život po plodovima Duha dovest će čovjeka, zaključio je predavač, u neraspodjливост, On je taj koji čovjeka dovodi do vrhunca djela spasenja, da može reći „Abba“, da može postati baštinik života vječnoga.

U subotu 9. ožujka održan je završni dio tečaja o četvrtom članku Vjerovanja. Predavanje pod naslovom *Mjesto Crkve u Apostolskom vjerovanju* održao je dr. sc. Ivan Stošić, profesor na Teologiji u Rijeci. Između ostalog naglasio je i potkrijepio misao riječima drugih autoriteta (T. Akvinski, K. Rahner, W. Pannenberg, H. De Luback, W. Kasper, Katekizam Katoličke crkve) kako vjerovati u Crkvu kao objekt vjere nije isto što i vjerovati u Boga, odnosno Presveto Trojstvo, iako se sve nalazi u Vjerovanju. Postavljajući pitanje koje danas mnogi pitaju, trebamo li mi Crkvu za djelovati,

odnosno u kolikoj mjeri moramo stajati u Crkvi da bismo vjerovali, prof. Stošić je istaknuo kao je vjera odgovor na Božji govor, odnosno Objavu Boga. Bog je taj koji započinje razgovor s čovjekom, a Objava se ostvaruje na posredan način, preko ljudi, riječi i djela određenih ljudi, proroka u Starom zavjetu do vrhunca Objave, u Isusu Kristu u Novom zavjetu. Bog govori preko posrednika pa tako vjera ovisi o svjedočenju Crkve. Crkva svjedoči, posreduje Boga po njezinu učiteljstvu u liturgiji, dijakoniju i martiriju. Svjedočenje je put da bi se vjera probudila, izazvala i potvrdila.

Na drugom, trećem i četvrtom susretu, nakon predavanja, sudionicima su predstavljene četiri konstitucije II. vatikanskog sabora. Dogmatsku konstituciju „Dei Verbum“, o božanskoj objavi, predstavili su mons. Vilim Grbac i vjeroučitelj Domagoj Matković, dogmatsku konstituciju o Crkvi „Lumen Gentium“, osobito one dijelove koji govore o laicima i općem pozivu na svetost u Crkvi sa sudionicima je razmotrio vlč. Maksimilijan Buždon.

Katehezu o konstituciji *Gaudium et spes*, o Crkvi u suvremenom svijetu, pripremili su vlč. Sergije Jelenić i vjeroučiteljica Nensy Zelić. O tome što je provedeno u Crkvi i što bi još trebalo učiniti prema Konstituciji *Sacrosanctum concilium*, o svetoj liturgiji, zajedno sa sudionicima promišljali su vlč. Dalibor Pilekić i vjeroučiteljica Loretta Rabar.

Tečaj je završen sv. misom koju je predvodio ravnatelj Pazinskog kolegija, dr. sc. Alejandro Castillo Jimenez. U propovijedi je podsjetio kako je grijeh taj koji unesrećuje čovjeka, pozvao je i potaknuo na ljubav prema Bogu i ljubav jednih prema drugima. (L. RABAR)

Vlasta Ribarić - Vince, liječnica, humanist i rodoljub

Uvijek, pa i danas, obuzimaju me osjećaji koji su mi u roditeljskoj kući usađeni i ne samo tada nego i u godinama što sam ih proživjela uz granicu ili u Istri. Danas su te emocije dobine svoje ispunjenje u sreći da smo dočekali Istru pod svojim skutima kao onaj dio naše domovine koji se krasiti i nekim najuređenijim prilikama – turizmom, ljepotom krajolika, pismenošću pučanstva od najranijih vremena, domoljubljem i naprednim školstvom. Velika je zadovoljština da mnogi Hrvati danas Istru cijene kao prosperitetni dio domovine pa ona više nije "sirotica", a to nas veseli.

PRIPREMIO STIPAN TROGRLIĆ

Prim. dr. sc. Vlasta Ribarić Vince rođena je 1920. god. u Mariboru, od roditelja prosvjetnih radnika. Oboje su rođeni i djelovali u krajevinama što su potpali pod Italiju iz Prvog svjetskog rata. Maturirala je 1938. god. na Sušaku, diplomirala na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1943. god. Liječnički staž odradila je u Osijeku i Zagrebu. U Istru dolazi 1945. i na Zaraznom odjelu Opće bolnice u Rijeci obavlja specijalistički staž. Polaganjem specijalističkog ispita iz infektologije 1951. god. biva imenovana za šefu Zaraznog odjela u Puli. S prof. Zlatkom Vinceom osniva obitelj u kojoj su rođene dvije kćeri.

Od 1956. do 61. god. obitelj seli u Zadar gdje suprug dolazi na novootvoreni Filozofski fakultet u Zadru, a ona preuzima dužnost šefa Zaraznog odjela Opće bolnice.

Godine 1961. cijela obitelj dolazi u Zagreb. Primljena je na Virusološkom odjelu Republičkog zavoda za zaštitu zdravlja gdje se bavi terenskim i laboratorijskim istraživanjem virusnih oboljenja. Osniva Odsjek za histopatološku i imunofluorescentnu dijagnostiku virusnih infekcija. Radi usavršavanja boravi na institutima za patologiju u zemlji, a i na virusnim institutima u Velikoj Britaniji, Njemačkoj, Čehoslovačkoj i Austriji. Surađuje s uglednim stručnjacima neuropatologije, virusologije i imunologije. Doktorat znanosti postiže 1979. godine.

U mirovini, potaknuta ratnom agresijom na Hrvatsku, inicira osnutak Društva hrvatskih intelektualki (DHI). DHI kao nevladina udruga odigrala je značajnu ulogu u pomoći prognanicima, a posebno u širenju istine o Hrvatskoj u nametnutom joj ratu, i to osobito knjigom na hrvatskom i engleskom jeziku «Stotinu svjedočanstava» i «Hundred Testimonies» koja sadrži svjedočanstva prognanika i zatvorenika, povratnika iz srpskih logora ostvarena na način da imaju vrijednost autentičnih dokumenata. DHI je slanjem svojih članica na

godišnje i trogodišnje sastanke International Federation of University Women u kojoj je nacionalni član, i to jedini mogući iz određene zemlje, upoznao ostale nacionalne članice IFUW-a s ratnim događanjima i stanjem u Hrvatskoj. Humanost i domoljublje i danas krase ovu zauzetu liječnicu.

L: Poštovana gospođo Ribarić Vince, danas je općeprihvaćeno mišljenje kako najranije doba našega života ima presudan utjecaj za naš kasniji život. Kakve uspomene nosite iz toga razdoblja koje ste proveli u Mariboru?

Imala sam sreću da sam živjela u skladnoj obitelji. Moji roditelji – otac profesor, majka učiteljica-defektolog, ja, najstarija kći, i moja sestra dvije, a brat četiri godine mlađi. Roditelji su bili brižni, a i kao ljudi orijentirani na humanost, uz toleranciju uvažavajući opće i ljudske vrijednosti. Brinuli su se za naš odgoj kao kršćanski orijentirani intelektualci kako bismo usvojili trajne temelje poštenog i uspješnog rada i života. Kao takvi, bili su poštovani u gradu u kome su sudjelovali u školskom i kulturnom životu.

Školovanje sam započela u Mariboru u osnovnoj školi časnih sestara franjevki ("Šolske sestre") na slovenskom jeziku, jeziku koji sam već dobro znala uz hrvatski kojim smo se služili u obitelji tako da smo rasli dvojezično, a i igrali se s drugom djecom na slovenskom. Moje su rane godine, dakle, bile osnovom za upotpunjene ljubavi prema Mariboru, mom rodnom gradu, i rodoljublja za Istru u kojoj se tada sanjalo. I mi djeca pratili smo time osjećaje svojih roditelja od dobi kad smo to svojim uzrastom već mogli. Naime, uslijed povijesnih događaja Istra je bila odcijepljena od svoje prave domovine Hrvatske u državi SHS i predana nepravedno Italiji.

L: Odrastali ste u Kastvu, na graniči prema Italiji koja je okupirala Istru, zavičaj Vašeg oca Josipa Ribarića. Vaš je otac sudjelovao na Pariškoj mirovnoj konferenciji zalažući se za sjedinjenje Istre s Hrvatskom i Jugoslavijom. Sjećate

li se nekog zanimljivog detalja iz obiteljskog i društvenog života u tom vremenu?

Mog su oca, kao dobrog poznavaoca Istre i njezinih jezičnih, društvenih i političkih prilika, tadašnji istarski narodni vođe Matko Laginja i Vjekoslav Spinčić 1929. god. odlučili poslati u Kastav na samu granicu s Italijom kako bi preuzeo vođenje novoootvorene Učiteljske škole. On je, naime, od povratka s Pariške mirovne konferencije, gdje je djelovao kao ekspert za dijalekte Istre – koje je obradio u svojoj doktorskoj radnji “Gruppierung südslavischer Dialekte der Halbinsel Istria mit einer Darstellung der Mundart von Vodice in Istrien” – sa svojom tek osnovanom obitelji od 1919. god. boravio kao profesor u Mariboru. Radnja je na hrvatskom jeziku prvi put objavljena 1940., a potom 2002. u knjizi naslovljenoj “O istarskim dijalektima” u izdanju “Josipa Turčinovića” u Pazinu. Moj se otac rado odazvao tom pozivu 1929. god., a mi ostali došli smo za njime nakon dvije godine kad je stan bio za nas gotov. U Kastvu sam pohađala građansku školu, s time da su me roditelji dodatno podučavali kako bih položila privatni ispit za gimnaziju, kako je i bilo. Nakon toga nastavila sam polaziti gimnaziju na Sušaku. U Kastvu se u crkvi misilo na staroslavenskom jeziku, kao u svim područjima glagoljaštva i u nekim mjestima “preko granice” dok nije bilo zabranjeno pjevati hrvatski, pa čak i govoriti na javnim mjestima. Moj je otac preko granice imao niz prijatelja s kojima se rado povremeno sastajao. Vjerojatno su mu zbog tih susreta na granici zauvijek uskratili ulaz u Istru, tada u Italiji, što mu je teško palo na srce.

L: Vaši su korijeni u Istri iako ste samo manji dio života proveli tu. Na spomen Istre što Vam prvo pada na pamet, kakvi Vas osjećaji obuzimaju?

Da, korijeni su bez sumnje istarski što je nama djeci postalo jasno i blisko od najranijih naših godina. Slušali smo Velog Jožu što nam ga je tata čitao i tumačio, pjevali smo “Krasna zemljo, Istro mila...” i “Sliku milu Istre tužne ja u srcu nosim svom” što smo je zaista nosili u svojim srcima. Primali smo list “Mali Istranin”. Uvijek, pa i danas obuzimaju me osjećaji koji su mi u roditeljskoj kući usaćeni i ne samo tad nego i u godinama što sam ih proživjela uz granicu ili u Istri. Danas su te emocije dobine svoje ispunjenje u sreći da smo dočekali Istru pod svojim skutima kao onaj dio naše domovine koji se krsi i nekim najuređenijim prilikama – turizmom, ljetopotom krajolika, pismenošću pučanstva od najranijih vremena, domoljubljem i naprednjim školstvom. Velika je zadovoljština da mnogi Hrvati danas Istru cijene kao prosperitetni dio domovine pa ona više nije

Josip Ribarić

“sirotica”, a to nas veseli. Istra je, dakle, meni nešto bez čega ne bih postala cijevit čovjek. Kao đaci, prolazeći kraj granice opremljene visokom bodljikavom žicom na mostu preko Rječine na Sušaku i u Rijeci, znali smo vidjeti žalostan susret članova razdvojenih obitelji u njihovu mučnom razgovoru kroz tu žicu koja ih je dijelila, a spajale su ih suze tuge i škrte riječi razgovora koji je trebao biti dobro kontroliran da ne naudi osobito onima s riječke strane. To su bili i za nas teški doživljaji.

L: Odrastali ste u obitelji prosvjetnih djelatnika. Vaš je otac bio poznati jezikoslovac i istarski narodnjak. Velika su još neistražena tema istarske/hrvatske historiografije istarski narodnjaci. Doživljavajući oca, kako biste opisali istarskog narodnjaka?

To pitanje podrazumijeva i pokušaj karakterizacije narodnjaka. Sigurno je moj otac kao pošten domoljub, poznavajući domaći život u rodnom selu Vodice u Čićariji, želio dobro svojoj Istri u svakom pogledu, pa i u gospodarskom. Kao seljački sin upisao se nakon mature na Bodenkultur/agronomiju na Bečkom sveučilištu. Tu je polazio jednu godinu, ali ga je zatim privukla njegova prava ljubav – slavistika, koju je slušao kod profesora Jagića, Rešetara i Vondraka. Toj je struci posvetio sav svoj znanstveni život i postao je stručnjak u temeljtom poznavanju govornih dijalekata u Istri. Tijekom svog istraživanja na terenu upoznao je sve, pa i najmanje razlike, ljudе koji tim dijalektima govore pa je mogao svuda svjedočiti da je Istra hrvatska, da su Talijani manjina, a Slovenci u Istri dio njezina življa. U tom je poslu bio temeljiti i vjerodstojan pa je njegov rad bio ozbiljnim prilogom na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919. kad je bio član izaslanstva SHS u njezinu etnografskom dijelu. Kasnije je njegov rad Boži Milanoviću bio svjedočenjem u razgraničenju između Hrvatske i Slovenije, s istim lingvističkim argumentima.

Dakle, prema mom shvaćanju, narodnjaka odlikuju čvrstina karaktera i nepokolebljivost u nacionalnim osjećajima i uvjerenjima, a vjerodostojnost i istina u svjedočenju. Uz to ga vodi i želja da pomogne narodu, kao i pojedincu, zemljaku u potrebi. Koliko znam, te su osobine krasile moga oca koga i Vi u pitanju nazivate narodnjakom, što je on i bio u vijencu još mnogih drugih. Poznavala sam neke takve časne ljudе, kao npr. Božu Milanovića, dr. Antu Grgurinu, profesore Nikolu Žica, Rudolfa Pregelja, Rudolfa Saršona, dr. Vinka Rapoteca iz Opatije, svećenika Šimu Sironića, pa i brata mog oca Šimu Ribarića koji je živio na Uncu blizu Rakeka, dakle, na granici s Italijom. Među starijima ima poznatih ličnosti kojima treba posvetiti prikaze značenja njihova djelovanja. Iz mlađih generacija i meni su poznati takvi domoljubi, poput svećenika Antuna Heka, Josipa Turčinovića i drugih, koji su nastavljali svoje prethodnike u Istri, i sada se nakon što je spojena s maticom zemljom, kad su oni postali njezini narodni i kulturni djelatnici, mogu predati uspješnom radu.

L: U Vašu su kuću sigurno navraćali poznati istarski intelektualci i domoljubi. Što možete o tome kazati? Jesu li Vam se neki susret i neka osoba posebno dojmili?

Zajedno je bilo tako i zbog poznatava koja su nastajala tijekom života. Na primjer, moj je otac bio prijatelj s prof. Nikolom Žicom. Poznate su njegove knjige “Istra zemlja” i “Istra čovjek” te neke o kulturnoj povijesti Istre i o radu Mirovne konferencije u Parizu na kojoj su obojica bila nazočna. U kastavskoj fazi bili su češći susreti s obitelji dr. Dabovića, posebno uglednog liječnika, a meni uzora za izbor studija. Bili smo povezani velikim prijateljstvom. U to vrijeme upoznala sam u Kastvu svećenika i narodnog vođu Vjekoslava Spinčića, rodom iz obližnjeg sela Spinčići. Kad je umro, pratili smo ga na kastavsko groblje sv. Lucije gdje je pokopan u zidanoj grobnici uz drugog vođu istarskog naroda Matka Mandića. Sprovod je bio veličanstven, vrijedan tog velikog istarskog sina i vođe. U Kastvu je živio svećenik i takoder velik sin Istre prof. Šime Sironić. U Zagrebu gdje sam studirala opet su se našle osobe povezane s roditeljima iz ranijih, istarskih veza, ali i nove, npr. prof. Fran Mihaljević koji je rođen u Puli. S njim sam dijelila želju da nakon završetka rata dјelujemo u Istri. Ipak je on kao profesor i šef Infektivne bolnice ostao u Zagrebu i bio snaga koja je njegovu pozivu i djelovanju u Infektivnoj bolnici u Zagrebu dala sadržaj što bi bez njega bio nenadoknadiv. Kad sam kasnije znala posjetiti tatu dok je bio profesorom na Pazinskom kolegiju, upoznala sam nekoliko vrijednih i za Istru značajnih ljudi. Bio je to u prvom redu svećenik i

RAZGOVOR

ravnatelj škole Božo Milanović, čovjek mimo kojeg niste mogli proći bez dubokog poštovanja. Na profesorskom ručku ondje imala sam čast upoznati tadašnjeg porečko-pulskog biskupa Nežića, umirovljenog biskupa Bogeticu, druge profesore koji su činili ugodnim okruženjem ovaj skup. Mog oca naslijedio je kao profesora hrvatskog jezika moj budući suprug Zlatko Vince, kojeg je ravnatelj monsinjor Božo Milanović cijenio pa nas je pozvao k sebi gdje je misio na kućnom oltaru. I opet sam se mogla s poštovanjem obratiti njegovoj ličnosti što je zračila. Moj suprug, rodom Slavonac, zavolio je Istru i rado se bavio njezinim kulturno-povijesnim problemima u svom znanstvenom djelovanju. Uklonio se u kulturni život Pule gdje smo živjeli kad smo osnovali obitelj, o čemu imam priliku govoriti u ovom članku.

L: U Istru dolazite prvi put 1945. godine kao liječnica. Tada ostajete samo nekoliko mjeseci. Što Vam se posebno dojnilo u tom susretu s Istrom o kojoj ste toliko slušali i zbog čije ste srbine u međuratnom razdoblju sigurno trpjeli?

Dakako, 1945. godine dolazim u Istru i to po svojoj čvrstoj želji da kao Istranka rodom mogu doći u kraj svojih korijena, a kao liječnica pomoći tamo gdje smatram da mi je upravo mjesto, radije nego da me kao mnoge moje kolege vlasti posalju u druge krajeve naše domovine koja je dočekala kraj Drugog svjetskog rata, a Istra konačno priklučenje matici zemlji Hrvatskoj.

Bila sam sretna što mi je na izbor postavljeno među ostalim mjestima mjesto Lupoglav u tadašnjem Kotaru Kras koji je obuhvaćao Čićariju s rodanim selom mog oca, Vodicama. Taj terenski boravak, iako kratak, oplemenio me novim osjećajima i spoznajama o životu, hrabrosti vjere u nacionalnu i jezičnu pripadnost tog istarskog puka koji je prošao tuđinski jaram i teške ratne godine. U Vodicama sam upoznala članove naše šire obitelji, vidjela rodnu kuću moga oca, ognjište na kome se kuhalo i palio badnjak o Božiću, a upoznala sam starinu, ali još dosta čvrstog svećenika Jedretića koji je sa svojom pastvom u Vodicama prošao sve nedaeće prošlih desetljeća. I on pripada istarskim narodnjacima. Nažlost, nisam pronašla grobove svojih izravnih predaka ni do danas jer su grobovi pomiješani i mnogi bez natpisa.

L: Drugi ste put ostali malo duže, od 1951. do 1956. u vođenju Odjela za zarazne bolesti u Općoj bolnici u Puli. Što se u odnosu na 1945. promjenilo? Kakve su tada zdravstveno-higijenske, društvene i vjerske prilike u Istri?

Moj drugi dolazak u Istru, u grad Pulu, bio je mnogo mirniji i emocionalno staloženiji jer sam očekivala drukčiju ob-

lik svog liječničkog djelovanja. Naime, sad sam imala za sobom usmjerenje u struci – specijalizaciju infektologije pa sam poslana za voditelja takvog odjela. Iako još mlađa, primljena sam od ravnatelja bolnice, prim. dr. Duića, odgovarajuće lijepo, a od liječnika s kojima sam se ubrzo upoznala, kolegijalno pa i srdačno. U Infektivnom odjelu radilo je bolničarsko osoblje pristojnog vladanja. Slika bolesti bila je od uobičajenih dječjih, a kod odraslih većinom crijevnih oboljenja ili tada učestalijih virusnih meningitisa. Poznato je da su se mnogi talijanski Istrani iselili, a bilo je mnogo onih među iseljenima koji su se vratili u Italiju odakle su bili nekad došli. Sad su dolazili novi doseljenici, mnogi da popune redove vojnih snaga što su bile u Puli u mornarici ili drugim vojnim rodovima. Pula je imala razvijeno školstvo, veliku Nacionalnu biblioteku, značajan Arheološki muzej i odgovarajuće stručnjake. U gradu su lijepe crkve čak umjetničke vrijednosti u kojima se služe mise na hrvatskom i talijanskom jeziku. Vjerski je život prisutan, ali s obzirom na režim u državi, ograničen, osobito prosvjetnim djelatnicima. Moj suprug bio je upravo prosvjetni djelatnik pa je morao o tome, nažalost, voditi računa. On je u Puli osnovao podružnicu "Hrvatskog filološkog društva" što je pokrenulo mnoge intelektualce raznih struka i zanimanja da se učlane. Na osnivačku je skupštinu došao prof. Mate Hraste kao izaslanik zagrebačke središnjice te je taj događaj dobio na svom značenju. Prof. Vince bio je zamoljen da sudjeluje u pulskom kazalištu gdje je postao lektor hrvatskog jezika glumačkoj ekipi. Redovito je slao novinama kritike ili druga izvješča, tako da je aktivno sudjelovao u kulturnom kretanju grada. To je bilo vrijeme kad je nastavio s ozbiljnim znansvenim radom kome je uvijek bio sklon, što mu je omogućilo da bude izabran na noootvoreni Filozofski fakultet u Zadru.

L: Živjeli ste u blizini oca poznatog jezikoslovca, a i Vaš suprug Zlatko Vince bio je također poznati jezikoslovac. Ni jedan ni drugi, čini mi se, nisu bili salonski intelektualci. Za njih je jezik bio ne samo predmet njihova znanstvenog interesa nego i sredstvo obrane hrvatskog identiteta. Slažete li se s tom tvrdnjom i što o tome možete reći?

Po tome kako su živjeli te što i kako su obavljali svoje stručne dužnosti, obojica se mogu zaista smatrati intelektualcima od formata. Bili su profesori u gimnaziji, voljeni od svojih đaka koji ih se spominju s priznanjem i mnogo godina nakon što su bili njihovi đaci.

Moj pokojni suprug Zlatko Vince također je bio živo aktivan na kulturnom i intelektualnom planu. Nakon što je završilo kraće vrijeme profesorskog rada

u gimnaziji u Pazinu, posvetio se znanstvenom istraživanju značajnih osoba u jezičnoj kulturi hrvatskog naroda te je dao djela od temeljnog značenja za opću hrvatsku kulturu. I široj javnosti poznata je njegova knjiga „Putovima hrvatskoga književnog jezika“ objavljena 1978. godine (drugo izdanje: 1990.; treće izdanje 2002.).

Njegovim dolaskom u Pulu dobio je taj grad jezičnog stručnjaka koji nije stao na oblikovanju samoga sebe kao znanstvenika, nego je posvetio svoj rad općem uzdizanju sredine u kojoj živi i diše. Nije, dakle, zanemario istarske teme u studiju jezika. Tako je, primjerice, napisao studiju biskupu Jurju Dobrili u osvrtu na njegova izdanja omiljenog molitvenika pisanih hrvatskim jezikom „Oče budi volja tvoja“.

L: Kao liječnicu-znanstvenicu i vjerniku ne mogu ne upitati Vas za mišljenje o u javnosti često spominjanom Zakonu o medicinskoj potpomognutoj oplodnji?

Što se tiče teme medicinskih potpomognutne oplodnje, slažem se s tumačenjem katoličkih bioetičara o kompleksnosti tog problema, a koji proveden na pravilan način, može pomoći neplodnom bračnom paru da napokon ostvari sretno roditeljstvo. U tom smislu ne bih se upustila osobno u tumačenje, nego bih savjetovala da se oni koje to posebno zanima posluže uputama koje će naći u sljedećim izvorima: Glasnik hrvatskog katoličkog liječničkog društva (2003., godina XIII, broj 1) i članci o bioetici koji se bave i tim pitanjem autora biskupa Valentina Pozaića na internetu.

L: Danas, s vremenske distance, „nauživši se godina mnogih“, što smatra bitnim u životu? Kakva je Vaša poruka čitateljima *Ladonje*? Ima li neko pitanje koje ste željeli čuti, a ipak nije postavljeno?

Osvrćući se danas na svoj život, mogu reći da je bio ispunjen i sretan, pa i onda kada je bilo teškoća. Uvijek sam imala podršku svojih najbližih – i danas kada sam okružena svojim dvjema kćerima i trojicom unuka. Još se uvijek rado pridružim izletima ili predavanjima što ih organiziraju Hrvatsko katoličko liječničko društvo ili Hrvatsko društvo umirovljenih liječnika. Tamo imamo priliku obnoviti svoje uspomene i dozнати novosti. Kad god posjetim istarske krajeve, osobito u pratnji svoje djece, prisjetim se svojim mlađih i zrelih godina kada sam svom dušom i punim dahom upijala sve doživljaje. Na kraju želim čitateljima *Ladonje* puno sreće u životu uz obilje Božjeg blagoslova.

OPROSTILI SE OD SVOJIH ŽUPLJANA

STARI PAZIN Nakon što se oprostio od svojih župljava u Lindaru i u Sv. Mariji Magdaleni, mons. Ivan Bartolić je svoj odlazak u zasluženu mirovinu dana 17.veljače proslavio i u crkvi sv. Jurja na Starom Pazinu, gdje je proteklih dvadeset godina bilo njegovo mjesto boravka. Svečanu svetu misu zahvalnicu koncelebrirao je s ovađnjim župnikom vlč. Davidom Klarićem, koji je na početku misnog slavlja pozdravio slavljenika, zahvalio mu za sve dobro što je u životu učinio služeći Bogu i ljudima u mnogim župama, posebno u ovoj župi. Zaželio mu je dug i sretan život, ali i daljnje aktivnosti u Domu za umirovljene svećenike „Betania“ u Puli. Misno slavlje bilo je dostojanstveno i na licima vjernika mogla se vidjeti ganutost i sreća što su imali čast živjeti s ovim Božjim čovjekom, susretati ga na ulici, posjećivati u njegovu domu, čija su vrata uvijek bila otvorena svakome, kao i njegovo veliko srce, srce poniznog, radišnog, dostojsnog gospodina, plovana, bliskoga svakome čovjeku. Pritom nije zaboravljen ni njegov nemjerljiv doprinos u mnogim župama u kojima je službovao, kao i zasluge u pazinskom Biskupijskom sjemeništu, gdje je kao generalni prefekt, ravnatelj, nastavnik i odgojitelj brinuo o životu, odgoju i obrazovanju mnogih generacija svećenika koji su kasnije služili i još uvijek služe ljudima kao svećenici, biskupi i drugi intelektualci, a među njima je i naš preuzvišeni kardinal Josip Bozanić. Da ovo misno slavlje zaista bude svečanost, doprinijeli su svi prisutni svojim molitvama, brojni ministrianti, čitači i članovi župnog pjevačkog zboru, koji su s posebnim ushitom pjevali liturgijske pjesme koje je skladao i sam slavljenik. Pri završetku svete mise, u ime župljana i Pastoralnog vijeća, riječi zahvale slavljeniku je uputila gđa Mirjana Zidarić. Posebno mu je zahvalila što je sve ove godine u odsutnosti naših župnika udovoljavao svim potrebama župljana. Tako je često velikim blagdanima vodio nezaboravne, svečane slete misе i svakodnevno radnim danima jutarnje mise. Posjećivao je, tješio i bodrio bolesnike u ovoj župi i u stacionaru Doma zdravlja u Pazinu. Mnogima je udijelio svete sakramente, pripremio za vječni počinak te na svoj svečani način

vodio sproveode. Zahvalila mu je za veliki doprinos i duhovno vodstvo Udruge svetog Vinka Paulskog tijekom punih osam godina. Na kraju mu je zaželjela dug, sretan, miran, ali i plodonosan život u mirovini. Prigodan poklon u ime župe predao mu je Drago Kolić. U ime pjevačkog zbora s posebnim se zadovoljstvom slavljeniku obratio Mario Dagostin, prisjećajući se s koliko je žara uvježbavao naš zbor i bodrio izrekom „tko pjeva, dvostruko moli“. Svoj entuzijazam prema liturgijskoj glazbi, koju je i sam skladao, prenio je na članove zbara te ih podučio da liturgijska glazba nije samo ukras nego i sama bit liturgije. Už zahvalu, monsinjoru Bartoliću upućene su želje da uživa u svojim umirovječkim danima i da i dalje sklada melodije koje će ovaj zbor sa zadovoljstvom izvoditi i ljubomorno čuvati. Dugogodišnji orguljaš i voditelj zbara Bruno Gortan i Cecilija Ujičić Feher u ime su zbara velečasnom Bartoliću predali cvijeće i prigodan poklon. Zbor je otpjevao pjesmu „Svećenici gospodnji“ kao zahvalu monsinjoru za dugogodišnju suradnju. Vidno uzbuden tolikom pažnjom, svojim sumještanima obratio se i sam mons. Bartolić. Biranim je riječima nadahnuto govorio o svom životu i radu od rođenja 1921. godine u Karožbi pa do svoje 92. godine života i umirovljenja. Zahvalio je Bogu koji je vodio njegove korake na putu prema vječnosti i svim župljanim župe Stari Pazin, s kojima je 20 godina dijelio dobro i zlo. Zahvalio je na njihovu prijateljstvu i svim duhovnim i materijalnim dobrima koja su mu pružili. Rekao je da se uvijek nastojao približiti svakom čovjeku i doprinijeti njegovu duhovnom rastu. Izrazio je žaljenje i zamolio za oproštenje za svoje propuste i manjkavosti, iako je uvijek nastojao učiniti najbolje. Obećao je da će nas se rado sjećati u svojim molitvama i preporučivati dragom Bogu. Na kraju je kao oporuku izrekao: „Možete mene i sve zaboraviti, ali nikad nemojte zaboraviti Boga i evanđelje.“ Uz silan pljesak koji se orio crkvom tijekom navedene svečanosti, ovaj pljesak u znak zahvale i dobrih želja monsinjoru Bartoliću kao da nije imao kraja. Po završetku svete mise i nakon rukovanja s prisutnima, slavljenik se pridružio pjevačkom zboru, svima dao priznanje, a posebno Brunu Gortanu koji

desetljećima svira orgulje i vodi zbor. Kako i priliči pjevačima, svog su učitelja ispratili pjesmom: „Lijepo ime Ivan, Bog ga živio...“ U proteklih dvadeset godina, koliko je svećenik Ivan Bartolić živio na Starom Pazinu, imali smo zadovoljstvo prihvatići, ali i teška srca ispratiti pet župnika koji su nas duhovo obogaćivali. Tako smo se nakon sedam dana od oproštaja s mons. Ivanom Bartolićem, dana 24. veljače oprostili i od svog novog župnika vlč. Davida Klarića, koji je u samo šest mjeseci koliko je bio s nama, iza sebe ostavio duboke tragove. Uvijek će nam ostati u sjećanju njegove nadahnuće propovijedi, njegov dostojanstveni način slavljenja svetih misa, njegova istinoljubivost i prisnost kojom je pristupao svojim župljanim. Nakon svečane slete misе zahvalnice kojom smo otpratili svog župnika, slavljeniku se u ime župe obratio njegov nekadašnji školski kolega i prijatelj Goran Okmaka, koji je vrlo lijepim i prisnim riječima izrazio žaljenje što nas tako brzo napušta. Zahvalio je za primjerenou služenje svojim župljanim u ovom kratkom vremenu te mu zaželio sreću i plodonosan rad u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Kasselu u Njemačkoj te uz pomoć mlade članice zbara Andreje Ujičić predao buket cvijeća i prigodan poklon. Svećenik David Klarić zahvalio je na pažnji i dobrim željama i izrazio svoje zadovoljstvo što je nakratko bio župnik ove župe u kojoj bi mnogi poželjeli služiti. Rekao je da odlazi čista srca i da će mu župljeni ostati u dubokom i lijepom sjećanju. Zamolio je za oprost ako je nekoga svojim riječima ili postupcima nehotice povrijedio. Preporučio je svog naslijednika i zamolio župljane da ga dobro prihvate, kao što su prihvatali njega, te da s njim dobro surađuju na obostrano zadovoljstvo. (Ana KRNJUS)

KRŠAN

ŽUPA SV. ANTUNA OPATA

 TOMISLAV MILOHANIĆ

Imamo župno Pastoralno i Ekonomsko vijeće koje se sastaje dva puta godišnje, a po potrebi s pojedinim članovima i više puta. Caritas u župi brine za potrebite i bolesne. Svaki prvi petak posjećujemo bolesne, idem i ja rado. Puno puta kažem da ja ne trebam brinuti kad imam njih koji puno toga naprave“, zaključuje vlč. Prodan.

Upohode zavičaju dođi! Dolaznik i namjernik zapljenut ljepotom prirode ovoga kraja, razgrnući zadnje nanose snijega, kao da u slutnji očekuje nježni zvon endemične biljne vrste – istarskog zvončića. U prepletu bogate sakralne i kulturne baštine stoji danas Kršan kao kršan momak okljašten Zubom vremena i svekolikim promjenama tijekom bremenite povijesti. Mjesto Kršan prvi se put spominje 1129. godine, a spomen crkve svetog Ivana Krstitelja potječe iz 1303. godine. Kršan je zabilježen i u listini Istarskog razvoda (1275. – 1325.), čiji je prijepis iz pera barbarskog popa Jakova Križanića pronađen u kršanskom kaštelu 1850. godine. Ovaj izuzetno vrijedan povijesni i pravni dokument 1852. objavio je Ivan Kukuljević

Sakcinski, a na latinu ga transkribirao i za tisak priredio dr. Ante Starčević, kasnije istaknuti hrvatski političar. Župa Kršan vrlo je stara glagoljaška župa (posvjedočeno glagoljičkim natpisima na kamenu i grafitima). Od 1788. pripadala je Tršćanskoj biskupiji, kao i okolne župe. Kršan je kao povjesno središte širega područja istočne Istre bio do 1958. sjedište istoimenog dekanata. Od 1889. do 1894. kršanski župnik redovito se birao za župana. Nekadašnji titular župe bio je sv. Jakov (posvećena mu je crkva na groblju izgrađena 1542.), a sadašnji patron župe je sv. Antun Opat kojemu je posvećena crkva u središtu župe, Kršanu. Izgrađena u 16. st.; današnji oblik dobiva u 18. st., a obnovljena je 1985. i 1991. Prilikom obnove otkrivena su tri glagoljička natpisa i jedan latinski iz 1593. Na području župe nalaze se još spomenuta crkva sv. Ivana Krstitelja i crkva Dobrog pastira usred najmlađeg naselja u Istri – Potpićna, jednobrodna i jednootalarna, građena od 1997. do 2000. U kompleksu s crkvom je i zvonik, a također i pastoralni centar sagrađen 2002. u jednostavnoj neomodernističkoj zgradbi. Naselja su u župi: Baraki, Blaškovići, Boljevići, Brenkovići, Buruli, Carići, Čambarelići, Čekadi, Frankoli, Juršići, Kostadini, Kožljani, Krnčeve, Kršan, Lazarici, Morkoni, Paliski, Podpićan, Popelini, Pristava, Sinkovići, Sošići, Stare Staze, Stari Grad, Šestani, Veljaci. Crkvena statistika (2010., 2011., 2012.): stanovnika u župi (1262); katolika u župi (1121, 1087, 1071); broj obitelji 550 ukupno (broj blagoslova kuća/obitelji 366); krštenih (6, 10, 4); vjenčanih parova (1, 2, 2); crkveno pokopanih (12, 20, 13); prvpričesnika (-, 14, -); krizmanika (-, 15, -); polaznika župnog vjerouauka (31, 54). Ove godine (2013.) bit će 18 prvpričesnika i 17 krizmanika. U župi ima pravoslavaca i muslimana, napose u Potpićnu.

Don Ivan – samozatajan pastir među svojima

Župnik don Ivan Prodan rezidira u Kršanu od 2001. godine, a pored župe Kršan, upravlja još župama Čepić i Brdo. „Prije mene bio je ovdje župnik don Andelko Grubišić 31 godinu. Nastojim nastaviti njegov put koji je on započeo, a ja podupiren ono što sam već našao u župi. Mi se sakupljamo ovdje na sv. misi nedjeljom u 10,30 i u Potpićnu u 12 sati. Posjećenost misi dosta je dobra ako se uzme u obzir da su ovdje dvije mise, u Kršanu i u Potpićnu. Ovdje bude sedamdesetak, a dolje četrdesetak vjernika na misi. Imam osjećaj da se župa vjerski probudila; okupljanja i zajedništvo izraženiji su nego prije. Ministranta ima, dolaze i izmjenjuju se. Povremeno ih okupljamo, animiramo na dekanatskim susretima ministranata, a organiziraju se za njih izleti i hodočašća. Euharistija je lijepo popraćena pjevanjem, imamo zbor. Nastojimo se pripremati vježbanjem svakog petka. Euharistija je sasvim drugačija i ljepša kad je poprečena pjesmom. Puno smo novih pjesama naučili (repertoar obuhvaća čak 300 skladbi!). Na misi imamo

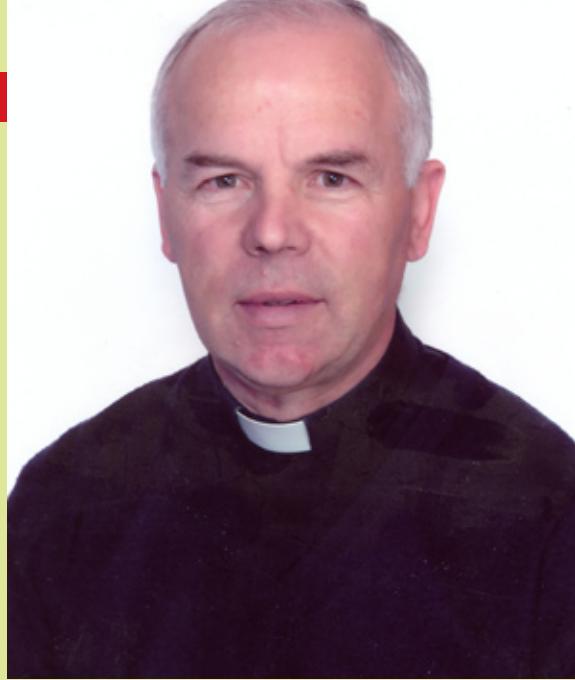
angažiranih i čitača. Ministranti, pjevači, čitači – sve to u jednom skladnom kolo-pletu doprinosi ljepoti liturgijskog slavlja. Tu u župi održava se i pobožnost križnoga puta, imamo krunice koje održavamo u svibnju i listopadu. Inače prije svake nedjeljne mise moli se također krunica. Povremeno imamo trodnevnice, susrete, hodočašća. Svako je hodočašće jako lijepo druženje, znak povezanosti i zajedništva, i važan doživljaj za župu. Nažalost, i tu, kao i u drugim župama, mladi nakon krizme odu, malo tko ostane... Nema ih većinom dok ne dođe vrijeme za vjenčanje. Imamo župno Pastoralno i Ekonomsko vijeće koje se sastaje dva puta godišnje, a po potrebi s pojedinim članovima i više puta. Caritas u župi brine za potrebite i bolesne. Svaki prvi petak posjećujemo bolesne, idem i ja rado. Puno puta kažem da ja ne trebam brinuti kad imam njih koji puno toga naprave”, zaključuje vlc. Prodan. Ne skriva zadovoljstvo zbog urađenog na crkvenim dobrima: krov župne crkve sv. Antuna potpuno je obnovljen, napravljene su nove klupe, župna je kuća obnovljena, postavljena su i elektrificirana nova zvona, ali ističe zahvate i prioritete koji im predstoje: obnova električne instalacije, unutarnje bojanje crkve sv. Jakova na groblju te napose potrebu uređenja jedne prikladne dvorane za vjerouauk i sastanke. Svakako, poseban je doživljaj za župu proslava patrona Sv. Antuna Opata kojeg drže onaj dan kada padne (17.1.), a uoči blagdana tijekom tjedna dolazi gost svećenik koji predvodi misu. Na tom slavlju prisutni su svi župnici Labinskog dekanata. Posebnost je da do župnog patrona crkvu krase slikopisne i maštovite jaslice, a pjevaju se božićne pjesme. Za izradu jaslica, s uvijek novim idejama i zanimljivim rješenjima, glavni umjetnik, izradivač i crtač je župnik, kažu suradnici.

Suradnici u župi – zrnca jednog mozaika

Tim suradnika u župi, župnikova su desna ruka, kako kažu; svatko ima svoju

ulogu – zrnce jednog mozaika. Dajana Brumnić završila je devedesetih tečaj za župnog animatora u Pazinu i radila pet godina vjerouauk u školi. „Bila sam duhovno obogaćena tečajem za animatore, rasterećena i obogaćena, pogotovo s radi-onicama”, kaže ona. Još kao osnovnoškolka čitala je u crkvi. Vrlo rado pjeva i uključila se u crkveni zbor. Jedna je od voditeljica na Radio Labinu u vjerskoj emisiji ‘Riječ vjere’, koju priprema u suradnji s vlc. Blažom Bošnjakovićem, izmjenjujući se svaku sedmu nedjelju s ostalim suradnicima u Dekanatu. Vlado Čekada za sebe kaže da, iako je dugo u župi, jedan je od novijih vjernika koji je počeo redovito ići u crkvu nakon Domovinskog rata. “Idem na hodočašća i uključio sam se u zbor. Tu sam jako lijepo primljen od svih. Najviše zahvaljujući našem župniku, ja sam tu počeo i sebe našao. Ovdje sam zadovoljan i ispunjen”, svjedoči on. Vrlo je bio angažiran oko postavljanja i elektrifikacije novih zvona 2005. u čemu su pomogli mnogi župljani, a i sam župnik dao je velik doprinos. Do tada se zvonilo klasično, zaslugom marnog zvonara Romana. Tom progodom vlc. Prodan obratio mu se riječima da zazvoni zadnji put: “Daj, Romano, zvoni zadnji put!” “Kako zadnji put!? Pa neću sad umriti!?” Ta bio je zadnji put jer više jednostavno neće trebati. Rita Mart, članica Ekonomskog vijeća, relativno je novi stanovnik Kršana, došavši iz susjednog Čepića, aktivno se uključila u vjerski život. “Tradicionalno sam vjernica, od pradjeda pa nadalje. Moji su u Čepiću bili zvonari i pjevači; uvijek na pomoći župniku. Tako smo nastavili i ovdje u Kršanu. Dolazim koliko mogu, uključena sam u pjevački zbor i čitanje te nastojim koliko mogu doprinesti vjerskom životu župe. Kad treba – tu sam!” Marina Matas, kršanska nevesta, već dugo godina u Kršanu, 13 godina pomagala je i brinula o prijašnjem župniku Andelku Grubišiću, dok nije otisao u Betaniju. On je tijekom tridesetak godina župnikovanja ostavio trajan i neizbrisiv trag u srcima ljudi. “Pomognem gdje mogu, gdje zaškripit; čistim crkvu, onda – zbor, čitači... Tu sam blizu crkve pa sam uvijek pri ruci, za priskočiti što treba.” Dosta je ljudi s ovoga područja raseljeno po svijetu, a ima i pomoraca. Jaka je veza s rodnim krajem. Marina spominje molitvu, krunice, ne samo nošenje oko vrata. “Ni kabine na brodi kadi je ni”, reći će sin pomorac majci. Danijela Frankola predsjednica je župnog Caritasa koji broji šest članova a djeluje od 2004. godine. Za sebe kaže da se opet vratila svojima; u djetinjstvu uz Crkvu, voljela je čitati, nakon krizme udaljavanje pa povratak. “Nakon nekih deset godina ponovno sam se vratila. Svi su me lijepo prihvatali, prihvatala sam ulogu čitača”, a za aktivnost u Caritasu

kaže: “Župni Caritas nije samo materijalno pomaganje, posjećivanje, nošenje dva puta godišnje živežnih namirnica obiteljima slabije imovinske moći; veća je stvar kako se svakodnevno ponašamo prema drugim ljudima.” Puno je obitelji u župi gdje su po jedan, dva člana, a u škrabici u crkvi stalno nešto kapne za pomoći najpotrebnijima.

Glazba – poseban izraz ljubavi prema Bogu

Lorena Sergović voditeljica je župnog zabora. Sjeća se zabora koji je ovdje postojao kad je bila djevojčica, a svojski se zauzela oko ponovnog pokretanja zabora pred pet godina. Udržali su snage, sjetili se Silvana koji je nekad svirao, pozvali ga te se on rado odazvao i uključio u sviranje. To je odlično funkcionalo; ljudi su se počeli pridruživati i dogodilo se jedno dobro zajedništvo. „Trudimo se, učimo, ozbiljnije vježbamo pet godina, s tim da se dogodio jedan impuls tijekom duhovne obnove u župi 2008. koju je vodio o. Zvijezdan Linić. Onda smo se organizirali bolje, požurili i naučili dosta stvari. I to je bio dobar poticaj i početak za tako nešto”, svjedoči Lorena. Redovito održavaju probe svakoga petka. Na početku je bilo 20 – 25 članova zabora, sada se kreće do dvadesetak. Tijekom pet godina predstavili su se župljanim četirima koncertima. Također redovito sudjeluju na dekanatskim susretima zaborova. “U zborском pjevanju dobro je sve naučiti, ali na prvo mjesto treba staviti izražavanje ljubavi prema Bogu”, posebno naglašava Lorena. “Ako u pjevanju toga

nema, izgubi se onaj žar, i ne dira ni naša ni tuđa srca.” Silvano Fable, svirač u crkvenom zboru, gaji posebnu ljubav prema glazbi; za sebe kaže da dolazi iz vjerske obitelji koja je uvijek bila uz crkvu. Desetak godina dolazi redovito na misu, a sa zborom svira pet godina, otkad je oformljen. Posebno mu je zadovoljstvo što se u sviranje povremeno uključuje i njegov sin.

Hodočašća – oaze druženja

Prvi put kad su pošli na hodočašće u Međugorje, kupili su veliku krunicu za kip Majke Božje u župi. Za Lorenu kažu da je glavni ‘krivac’, specijalist za organiziranje hodočašća. Kod organizacije pomaže joj Marina Matas, kao logistika za sve, i svi mogu računati na nju. Ona je prvi kontakt i prvi susret, a presudan je prvi dojam koji ostavlja na zainteresiranim za hodočašća. Kad organiziraju hodočašća, imaju tako otvoreni odnos sa svim ljudima dobre volje da im se može priključiti i onaj koji nikad ne dolazi na misu. “Nakon trećeg-četrtog puta oni koji podu s nama na hodočašće, mijenjaju se. Volimo da svi sudjeluju što više. Mi smo sretne kad dođe neki novi; vraća se s nama iz hodočašća sasvim nov i izmijenjen.” Deset je godina da se organizirano konkretnije ide na hodočašća. Dva puta na godinu idu na hodočašća koja traju tri-četiri dana, a sva su ostala po jedan dan. “Naše je geslo bilo kad smo počeli to organizirati: *Otvoreno srce za svakoga koji dođe*. Onaj koji želi doći, treba osjetiti prijateljsku atmosferu, kao da je doma. Danas nam se prilikuju ljudi iz raznih župa, čak iz Primorsko-goranske županije. Ako prakticiramo to što učimo o prijateljstvu, dobroti, suradnji, o ljubavi, onda to ima smisla”, zaključuje Lorena.

Pogled u sutra

Na upit kako vide budućnost; gdje naziru svjetlo optimizma i radost vjere, župni suradnici na osuđanoj su strani. “Mi koji svjedočimo vjeru – kažu – važno je da nastojimo biti primjer i uzor mladima. Životne poteskoće i problemi na koje

mladi nailaze ponukat će ih da se vrati i okrenu Bogu koji će im olakšati poteskoće i pomoći da lakše nose križ u životu. U Godini smo vjere, i primjećujemo da neki vjera shvaćaju i prihvataju apstraktno, a ne u konkretnosti života, u svakidašnjim situacijama. Dobro je kada se dogodi sretni spoj da se vjera u Boga primjeni u konkretnom životu. To jako puno pomaže i stvara samopouzdanje jer to onda ima smisla. Sve posijano u vjeri i s vjerom ima smisla i nikad nije izgubljeno. Vrijednosti koje su usadene uvijek ostanu, složili su se vrijedni župni suradnici.

Kršanski pir /critica/

Kršanski pir, folklorni izričaj narodnog običaja vjenčanja karakterističan za Kršan i okolicu, u devet scena autentično prati udvaranje, zaruke i vjenčanje između mlađića Morka i djevojke Tonine, a završava scenom koja prati povorku koja sudjeluje u krštenju njihova djeteta Mikule – simbolom ljubavi između dvoje vjenčanih. Nakon što se djevojka nakon plesa i razgovora obećala mlađiću, pjesmom i plesom opisuje se tijek svadbene povorke i običaje koji prate sam čin vjenčanja – od dolaska po mladu preko odlaska u crkvu i blagovanja kod mlade i kumova do konačnog svadbenog veselja kod mladoženje kad sretni par lomi kolač ne bi li na taj način simbolično utvrdili tko će od njih duže živjeti. Na svadbi prigodom darivanja, predmet poklona je uvijek kolač koji je očito imao simboličko značenje potvrde ljubavi i poštovanja. Marina Matas, aktivna vjernica u župi, članica KUD-a “Ivan Fonović Zlateša” od samog osnivanja 1997., u uprizorenju Kršanskog pira igrala je ulogu Starješine. „U župnom arhivu pronađeno je pismo iz 1907. u kojem стојi da je ondašnji župnik Zidarić predstavio kršanski pir, običaj našega kraja, za rođendan caru Francu Jožefu. Valter Primožić predsjednik našeg KUD-a, potaknuo je da se po tom tekstu napravi uprizorenje. Uspjelo se napraviti taj igrokaz s elementima pjevanja, glume i plesa koji se tri godine zaredom izvodio na Dan općine, blagdan sv. Jakova, u autohtonom ambijentu starog grada Kršana i u autentičnim narodnim nošnjama onog doba, a koristeći stari kršanski govor, domaći dijalekt. Uprizorenje je pratila i autentična domaća kuhinja s hranom koja se onda spremala. Jednom se igrokaz izvodio i u Ronjigima. Na svadbi, kršanskom piru, zapovijedala je i dirigirala žena koja se zvala Starešinka, a bila je odgovorna za cijelu ceremoniju. Nakon vjenčanja u crkvi, ona je mlađenki bacila veliki svadbeni kolač pred crkvom.“

Korizmena akcija za Bogosloviju u Rijeci

FAŽANA Tradicionalno vjernici župe Fažana u korizmi prikupljaju hranu i novčana sredstva za pomoći sjemeništu ili nekoj drugoj karitativnoj ustanovi. Ove godine pomoći je išla za Bogoslovno sjemenište Ivan Pavao II. u Rijeci. Darove su župljeni izručili vlč. Sanjinu Francetiću, rektoru Sjemeništa, i petorici bogoslova prigodom misnih slavlja na treću korizmenu nedjelju. Vlč. Francetić, predvodeći misna slavlja, zahvalio je svima na bilo kojem obliku pomoći za Sjemenište. Pozvao je vjernike da napose molitveno prate bogoslove na njihovu putu, ali i da mole za duhovna zvanja u vlastitoj župi. Danas su Crkvi potrebni duhovni pastiri koji će hrabro svjedočiti vjeru po uzoru na Miroslava Bulešića, čija će beatifikacija biti uskoro. Na kraju misnog slavlja predstavili su se bogoslovi, a župnik Iliju Jakovljević zahvalio je svim dobročiniteljima – župljanima što se uvijek rado odazovu i daju svoj prilog. Također je zahvalio rektoru i bogoslovu na dolasku i poželio da ovakvih susreta bude više u župnoj zajednici. U ime župe novčanu pomoći izručila je dr. Vlasta Popić, voditeljica župnog Caritasa. (L)

Korizmeno hodočašće u porečku i pulsku katedralu

Već desetak godina vjernici Porečke i Puliske biskupije sa svojim svećenicima hodočaste svake godine jednu nedjelju u korizmi u Eufrazijevu baziliku, a jedne nedjelje u pulsku katedralu. Tako je i ove godine na treću korizmenu nedjelju, 3. ožujka, više stotina vjernika iz šest dekanata tog dijela Biskupije: buzetskog, pazinskog, pićanskog, rovinjsko-kanafarskog, porečkog i umaško-opratljskog hodočastilo u Eufraziju, gdje je najprije održano pokorničko slavlje koje je predvodio župnik iz Gologorice Anto Stje-panović, a potom je pružena prigoda za ispovijed te održan Križni put. Misno slavlje u koncelebraciji više svećenika predvodio je porečki i pulski biskup Dražen Kutleša. U propovijedi je pronicavom riječju protumačio Isusovu prispodobu o neplodnoj smokvi koja ima dosta sličnosti s našim životom. Kao što je smokva ukorijenjena u zemlju da bi mogla donijeti plod, tako smo i mi postavljeni u vinograd Božji da svatko od nas donese svoj plod. Bog od nas očekuje taj plod i svatko od nas ovđe ima svoje poslanje. Nama kao i onoj smokvi dana je prilika da damo svoj plod, bilo duhovni, bilo materijalni, na poseban način iskazan ljubavlju prema drugim ljudima. Navevši da s jedne strane ima ljudi koji više daju nego što primaju, a s druge onih koji više primaju nego daju, mons. Kutleša je naglasio da je svakom od nas darovan život u koji je ugrađena ljubav nesebičnog davanja dragih osoba. Usapoređujući neplodnu smokvu s nama kojima Bog uvijek daje još jednu priliku, Biskup je istaknuo potrebu ispovijedi i obraćenja, budući da nas napadaju napasti koje dolaze iz različitih strana: od ljudi koji su oko nas, iz nas samih; iz neke naše slabe točke koju ćemo ispitom savjesti spoznati. - Kažu da je najslabija točka gotovo svakog čovjeka lijenost, nastavio je Propovjednik. Iz lijenosti nastaju sve druge napasti. Zato vrijedi ona izreka: Moli i radi. Upravo smo u korizmi, vremenu kada možemo iskoristiti sve prilike koje nam Bog daje. To ćemo postići tako da uvijek budemo budni, da molimo, da svaki dan ispitamo svoju savjest pa će biti i duhovne pomoći. Ako tako budemo radili, moći ćemo se oduprijeti napasti. Ovo hodočašće jedan je znak svakoga od nas da želimo biti bolji, želimo biti pravi kršćani, pravi, pošteni ljudi – zaključio je propovijed biskup Kutleša.

U nedjelju 10. ožujka, četvrte korizmene nedjelje, održano je tradicionalno biskupijsko korizmeno hodočašće za Pulsku biskupiju u pulsku katedralu Uznesenja BDM. Hodočašće, koje je ove godine neočekivano okupilo velik broj vjernika,

započelo je u poslijepodnevnim satima uvodom u pokorničko bogoslužje koje je ove godine izrekao vlč. Blaž Bošnjaković, župnik labinske župe Podlabin. Okupljeno je mnoštvo za sakrament pokore i pomirenja bilo na raspaganju dvadesetak svećenika, i pred svima su bili značajni redovi za ispovijed. Pobožnost križnoga puta vodio je o. Tomislav Hrštić, župnik pulsku župe sv. Antuna Padovanskog, a ove su godine čitali vrsni čitači iz župe sv. Ivana Krstitelja. U nošenju križa pred postajama izmenjivali su se vjernici iz pulskih župa, a križ je s ministrantima pratio pulski dekan preč. Milan Mužina.

Po završetku križnoga puta uslijedilo je koncelebrirano biskupsko misno slavlje koje je vodio ordinarij mons. Dražen Kutleša, uz koncelebraciju svećenika iz Pulskog, Vodnjanskog i Labinskog dekanata. Biskup se u prigodnoj homiliji osvrnuo na netom pročitanu prispodobu iz Lukina evanđelja, o dobrom Ocu, te naglasio nekoliko stvari koje nam Krist time govori. Iako je često nazivaju prispodobom o izgubljenom, razvratnom sinu, ovo je prvenstveno prispodoba o dobrom Ocu, i ovde na poseban način biva pokazana beskonačnost Očeve, Božje ljubavi prema čovjeku. Sagledana u kontekstu drugih prispodoba iz istoga evanđelja, nastavio je dalje Propovjednik, primjerice, o izgubljenoj drahmi i izgubljenoj ovci, evanđelist nam želi ukazati na činjenicu da je Božja ljubav individualna, da Bog voli svakoga čovjeka ponašob, i za svakoga se brine, kao pastir koji ostavlja 99 ovaca i odlazi tražiti onu jednu, kao i roditelj koji se posebno brine za bolesno dijete jer zna da upravo to dijete treba više pažnje. Božja ljubav štiti, ali za razliku od ponekad opsessivne ljudske ljubavi, Božja nas ljubav nikada ne čini nesposobnima, i upravo zato svatko od nas treba učiniti korak k obraćenju, zaključio je Biskup.

Ta se korizmena hodočašća u Porečkoj i Pulskoj biskupiji održavaju posljednjih dvadesetak godina, uobičajeno treće korizmene nedjelje u Eufrazijevu baziliku u Poreču za dekanate Porečke biskupije, a četvrte korizmene nedjelje u pulsku prvostolnicu za Pulsku Biskupiju. Upravo smo u korizmi, vremenu kada možemo iskoristiti sve prilike koje nam Bog daje. To ćemo postići tako da uvijek budemo budni, da molimo, da svaki dan ispitamo svoju savjest pa će biti i duhovne pomoći. Ako tako budemo radili, moći ćemo se oduprijeti napasti. Ovo hodočašće jedan je znak svakoga od nas da želimo biti bolji, želimo biti pravi kršćani, pravi, pošteni ljudi – zaključio je propovijed biskup Kutleša. (T. M. i G. K.)

Obnova crkve sv. Marije od Ružara

MOTOVUNSKI NOVAKI U crkvi sv. Marije do Ružara, koja je sagrađena davne 1583. godine, više od 50 godina nije se slavila misa ni druge pobožnosti zbog ruševnog stanja, osobito iznutra. Nalazi se svega stotinjak metara od župne crkve sv. Marine. Da se ne bi potpuno urušila, za župnikovanja vlč. Ante Žušića, napravljen je novi krov. Zbog mekane podlage i slabih temelja pojatile su se pukotine na zidovima. Prošle godine (2012.) odlučilo se pristupiti radikalnoj obnovi izvana i iznutra. Osnovan je odbor od članova župnih vijeća koji će nadzirati radove i troškove. Pozvalo se župljane da daju svoj prilog prema mogućnostima. Domaćem poduzeću Wing, vlasnika Darka Kontića iz Pilata, povjereni su radovi. Do danas su dovršene tri faze projekta: saniranje temelja, kroviste i preslica. U planu je obnova kamenog oltara, nova žbuka, obnova poda i drvenarije. Nedaleko crkve nedavno je sagrađena nova kapela za pokojnike koju ju financirala Općina Karloba. Svi su bili jako zadovoljni i zahvalni. No Sv. Marija je stajala uvijek „ista“ pa su ljudi na sprovodima podsjećali i pitali Novačane kad će obnoviti tu lijepu crkvu. Dugogodišnji župnik i sin ovoga kraja, vlč. Marino Mikolić, poziva župljane, Novačane koji žive u drugim župama u Istri i u iseljeništvu i sve dobrovlore da novčanim prilozima, sukladno svojim mogućnostima, sudjeluju u ovom plemenitom pothvatu.

Uplate se primaju na: Biskupija porečka i pulska, Župni ured Motovunski Novaki, Erste banka ŽR 2402006-1100122815. Hvala svima! (U Puli, 28.veljače 2013., vlč. Marino Mikolić)

Biblijsko bdjenje u godini vjere

ROVINJ U župi sv. Eufemije u Rovinju po treći je put organizirano Biblijsko bdjenje. Nakon večernje svete mise na Pepelniku, u crkvi Oratorio svečano je započelo neprekidno čitanje Biblije. U nepunih šest dana preko 250 čitača izmjenjivalo se svakih pola sata uz pomnu pratnju sedamdesetak dežurnih osoba. U organizaciji su sudjelovale sve župne zajednice: Apostolat molitve, Caritas, Udruga sv. Vinka Paulskog-Konferencija sv. Eufemije, Zajednica svete krunice, Biblijska, Misijska skupina, zborovi, Zajednica mlađih, Zajednica Milosrdnog Isusa – molitelji za duše u Čistilištu, Andeline prijateljice te časne sestre Uršulinke. Posebnost čitanja u Rovinju jest i to da se dio Svetog pisma čita i na talijanskom jeziku. Osim župljana sv. Eufemključene zajednice iz Rovinjskog Sela, Kanfanara i Sošića. Zanimljiva su mnogobrojna pisana svjedočanstva nakon iskustva susreta s Božjom Riječi. Iz knjige dojmova prenosimo vam neka od njih:

Gospodine, hvala Ti na milosti što sam bio dostojan izgovarati Tvoju Riječ. Čitajući sve ono što je Mojsije prolazio, daje i meni snagu da ustrajem na putu usprkos svim teškoćama. Daj da mi Tvoja Riječ bude uviјek na ustima, daj da Te što više štujem, daj da Te što više ljubim. (D.T.)

O, hvala Ti veliki i blagi Bože, Ti najbolje znaš kako se osjećam. Sa mnom

su i moji sinovi. U ove rane jutarnje sate, umjesto tople postelje, prihvatali su Tvoju Riječ. Njihova poslušnost i dobrota Tvoja su zasluga, a i mene kao majke. Čuvaj ih i prati cijeli život. Hvala Ti, Isuse dragi. (Majka Ana)

Dragi Bože, hvala Ti na milosti da sam mogla sudjelovati u čitanju Tvoje Riječi. Dao si mi Riječi koje me poučavaju kako u mom životu uvijek dobivam ono što mi je najpotrebnije u tom vremenu, upućujući moje oči prema Tebi, prema vječnosti. Daj mi snage da nastavim i dalje u svom životu živjeti s Tobom i svakodnevno slušati Tvoju Riječ. (nepoznati autor)

Ovo mi je bio prvi put u životu da na ovaj način čitam Riječ Božju. Iskreno, nisam to imala ni u 'planu', ali Bog je poslao sestruru Ivanu koja mi je to predložila i ja sam pristala. Dok sam čitala, osjećala sam radost i neki prekrasan osjećaj u prsima, glas mi je podrhtavao. Sretna sam! I hvala Ti, dragi Bože, na tome! Ti si moja snaga, radost, utjeha, sreća, mir. Moj život samo uz Tebe ima smisla. Volim Te! Čuvaj i dalje moje bližnje i mene! Hvala Ti! (M.A.)

Bezbroj mi je puta Riječ Božja pomoći u teškim trenucima i kada sam klonula duhom (ili bila nemoćna); slušajući je, postajala sam sve poniznija, pravednija sa željom da činim dobro. Potrebno je ponovno Božju Riječ približiti masama, dajući im novu nadu, čineći ovaj svijet boljim mjestom za življenje. I mi, koji vjerujemo u Boga, Duha Svetoga, Isusa, koji čitamo Bibliju, ne trebamo se toga sramiti, već braniti ono čime nas Ona podučava. (autor nepoznat)

Bogat duhovni program nastavlja se tijekom cijele korizme i to svakog utorka i petka pobožnošću Križnog puta. Četvrtkom je nakon večernje svete mise Euharistijsko klanjanje, petkom nakon večernje sv. mise cjelonočno klanjanje do jutarnje mise te nedjeljom sat uoči večernje misne. (Davor TERZIĆ)

Mladi iz Kringe na Bulešićevu grobu

Mladi iz Kringe 10. ožujka hodčastili su na grob sluge Božjega Miroslava Bulešića u Svetvinčentu. Župnik domaćin vlč. Rikard Lekaj predstavio im je memorijalnu zbirku i proveo ih kroz kaštel. Sjedinjeni u molitvi nad grobom mučenika zahvalili su Bogu za dar ovog blaženika Crkvi u Hrvata. (L.)

USKRSFEST U ZAGREBU

Tradicionalan festival duhovne glazbe održat će se i ove godine na Bijelu nedjelju, 7. travnja, u Dvorani Vatroslava Lisinskog s početkom u 19 h. Od šezdesetak prisjeljih skladbi stručno je povjerenstvo odabralo dvadeset najboljih. I ove godine sudjeluje naš istarski skladatelj Davor Terzić s pjesmom „Bog moj i sve moje“. Terzić će ovim nastupom obilježiti deset godina kantautorskog rada na duhovnoj sceni.

Tim povodom organizira se jednodnevno hodočašće u Zagreb. U programu je razgledavanje grada, posjet Katedrali, Kamenitim vratima te odlazak na Uskrsfest. Autobus polazi iz Rovinja u 12 h, a povratak je oko 24 h. Za sve informacije možete se obratiti gđi Rebeki Sebastijan na mobitel: 0914513621.

(Vesna TERZIĆ)

Tjedan solidarnosti s Crkvom u BiH

PULA U subotu 2. ožujka u pulskoj crkvi sv. Antuna Padovanskog porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša predslavio je svećano misno slavlje povodom šestog provođenja korizmene akcije Hrvatskog Caritasa „Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini“.

Uz biskupa koncelebrirao je biskupijski kancelar preč. Sergije Jelenić, župnik domaćin o. Tomislav Hrštić te o. Nikica Devčić. Župnik domaćin na samom je početku obrazložio promjenu predstavnitelja, bilo je najavljen, naime, da će misu predslaviti banjalučki biskup i predsjednik Biskupske konferencije BiH Franjo Komarica, no on, prema riječima o. Hrštića, slijedom neočekivanih okolnosti, nije bio u mogućnosti doći. O. Hrštić nadalje je obrazložio zašto se misa povodom Tjedna solidarnosti s Crkvom u BiH održava upravo u crkvi sv. Antuna jer je to, kako je rekao, crkva koja je na poseban način okupljalište osoba koje žive u Puli, a podrijetlom su iz BiH. Nakana Tjedna solidarnosti s BiH je ne samo pomaganje u materijalnom pogledu već i u duhovnom smislu, naglasio je Biskup u svojim uvođnim riječima. Biskup je u prigodnoj homiliji ponajprije istaknuo simboliku elemenata u prispolobi o izgubljenom sinu, istaknuvši kako Isus ne napada grešnike koji shvate i obrate se, već napada farizeje, utjelovljene u liku starijega sina, ljudi su to koji sve obavljaju po zakonu, ali bez ljubavi, a tako svi naporci postaju isprazni, nagla-

sio je propovjednik. Isus želi pozvati na radost, istaknuo je nadalje mons. Kutleša, naglasivši kako je dobro raspoložena, radosna osoba, primjer koji će vjerojatnije biti slijeden nego ljudi natmurena lica. Biskup je istaknuo kako je u sakupljanju pomoći za Crkvu u BiH najvažnija nakana jer oni koji trpe, znajući da netko brine za njih, da je netko tu, uz njih, spreman pomoći, lakše nose svoje trpljenje. Biskup je nadalje naglasio važnost Zapovijedi ljubavi, prvenstveno „ljubi bližnjega svoga“. Najveći problem današnjice, pa i osnova krize koja vlada u svijetu jest upravo sveprisutni egoizam, rekao je predstavnitelj, te nastavio obrazloženjem kako svaki čovjek dolazi na svijet s jednom misijom, koju je dužan, sukladno svojim talentima i sposobnostima izvršavati; samo je to put kojim možemo ostvariti Isusovu želju. On je došao na svijet da ljudi budu bolji, da egoizam zamjenimo altruizmom. Biskup je naglasio i potrebu molitve za drugoga, a u ovom vremenu neka to posebno bude na nakanu izbora novoga pape, zaključio je Biskup istaknuvši općenito važnost molitve na sveopće nakane. Glazbene trenutke misnog slavlja animirao je domaći zbor franjevačke mladeži „Svetlja vjere“. Svrha je korizmene akcije prikupiti konkretnu novčanu pomoć, ali i poticati vjernike i ljude dobre volje na međusobno pomanjanje, njegovanje dobrih odnosa, ostvarivanje zajedništva u susretima te molitvu za potrebite. (G. KRIZMAN)

Krizmanici Fažane i Štinjana na Bulešićevu grobu

Krizmanici župa Fažana i Štinjan u sklopu priprave na sakrament sv. potvrde hodočastili su na grob sluge Božjega Miroslava Bulešića u Svetvinčenat i porečku baziliku u subotu 9. ožujka 2013. Susret u Svetvinčentu započeo je misnim slavljem koje je predvodio mons. Ivan Milovan, umirovljeni biskup. Biskup je u kratkom nagovoru istaknuo da se i mi danas, poput prvih kršćanskih zajednica, okupljamo na grobu mučenika Miroslava Bulešića, koji je upravo svoj život dao prigodom krizme u Lanišću. Iako je bio mlađ, bio je duhovno zreo da izabere najizvrsnije svjedočanstvo za Boga i Crkvu. Svi smo mi pozvani rasti u vjeri i svjedočiti je, naglasio je Biskup. Na kraju mise mr.sc. Ilija Jakovljević i don Ivo Borić govorili su o Bulešićevu životu i mučeništvu te su svi krizmanici izmobilili molitvu za Bulešićovo proglašenje blaženim. Potom su posjetili memorijalnu zbirku koju im je predstavio domaći župnik, vlc. Rikard Lekaj, a načelnik Općine Svetvinčenat pokazao im je kaštel. Nakon kratke okrjepe posjetili su porečku baziliku i imali razmatranje sa svojim župnicima na temu vjere. U Poreču su još posjetili Istarsku sabornicu i prošetali rivom. (L)

Pepelnica u Eufrazijani

POREĆ Koncelebriranu sv. misu i obred pepeljanja na Čistu srijedu (Pepelnici), 13. veljače, u Eufrazijevoj bazilici predvodio je porečki i pulski biskup Dražen Kutleša, uz sudjelovanje kancelara biskupije vlč. Sergija Jelenića, porečkog župnika Željka Zeca te župnog vikara Jurice Purkića. Prigodom početka korizme u nadahnutoj homiliji mons. Kutleša je pojasnio smisao i simboliku Pepelnice i korizme kao povlaštenog vremena koje nas poziva na obraćenje. U tome pomažu post, molitva i dobra djela. Svrha posta i pokore nije da se čovjek odreće nečega, već da sebe mijenja na dobro u odnosu prema drugome. „Pravi je smisao posta trsiti se da sam sebe svladaš. Ako se pak odričem nečega materijalnoga, to moje odricanje mora imati neki smisao, da s onim što ušteditim, mogu pomoći drugome u potrebi. Ako nešto činiš, čini to u skrovitosti svoje duše.“ Razmatrajući o molitvi, Biskup je rekao da molitva jest jedan poseban razgovor s Bogom kad čovjek u svojoj iskrenosti osjeti ispunjenost i zahvalnost, osjeti nešto što čovjek drugome ne može prenijeti. Sasvim je nešto drugo molitva koju čovjek iskoristiava u pogrešne svrhe, molitva za koju svi moraju znati, kako to rade farizeji. „Isus od nas traži: ako hoćeš moliti, onda moli kako treba. To jest, molite u skrovitosti i da nitko ne zna što ti radiš. Koji mole da ih drugi vide i hvale, oni su već dobili svoju nagradu, dobili su hvalu od ljudi, nastavio je Biskup. Dobra su djela uvijek okrenuta prema drugim ljudima. Iako mi obično pomislimo na materijalne stvari, nije prvotno imati, prvotno jest pomoći čovjeku. Na koji način?“ zapitao se Biskup. „Mi se danas nalazimo u društvu gdje imamo dosta svojih susjeda, starijih osoba, iznemoglih, koji možda ne trebaju toliko materijalne pomoći, ali trebaju više nas, da budemo s njima, posvetimo im svoje vrijeme. Čovjek ima potrebu biti s drugim bićem. Svatko od nas ima priliku za to u svojoj obitelji, u susjedstvu, na poslu. Važno je pomoći i vidjeti što čovjeku treba, pogotovo u odnosu prema svojim roditeljima koji su nam dali život, koji su se mučili za nas, a kada dođu u godine, kada postaju teret, kada su stari i nemoćni, trebamo postupiti kako bismo mi željeli da drugi postupaju s nama kad mi budemo u njihovim godinama. Da ih znamo shvatiti, da im znamo pomoći. Prvo krenimo od sebe, nemojmo drugog gledati i reći: ‘To se tiče njega.’ To se tiče i svakoga od nas. Ako budemo pravi vjernici kako Isus Krist traži od nas, onda će svima biti daleko bolje i daleko ljepše“, nastavio je Biskup i pozvao da ovo korizmeno vrijeme iskoristimo i posvetimo obraćenju. „Mi u današnjem svijetu usmjereni smo samo prema sebi. Sve je usmjereno da čovjek uživa. Ali ako čovjek uživa, ako nekoga pobijedi, mora znati da će netko biti poražen. Isus nas poziva na tu bratsku ljubav, bilo u postu, bilo u molitvi, bilo u činjenju dobrih djela. Isus nas poziva da to činimo onako kako treba. Znam da živimo u takvom vremenu gdje čovjek nema puno vremena za sebe i za svoju djecu i za svoje bližnje. Jer malo treba da čovjek bude sretan, ali baš mu to malo često nedostaje. Činimo djela milosrda i molimo za druge jer obično kad spominjemo molitvu, mi većinom molimo za sebe i za svoje. A prava je molitva, molitva za druge. Ako molimo za same sebe, daleko će nam teže Bog uslišiti našu molitvu. Molimo za druge ljudе i tada će nam Bog uslišiti našu molitvu“, zaključio je mons. Kutleša. (T. M.)

BLAŽENA SVETA FOŠKA

Crkva sv. Foške na Žminjštini, u selu Ladinji, starokršćanska je crkva iz VI. st. U zapisima stoji da je sadašnja crkva izgrađena 1723. g., a o tome svjedoči i kameni natpis. U XV. st. tu je bilo i groblje, a danas je, iako u vrlo trošnom stanju, pod zaštitom Ministarstva kulture RH. Ipak, vrijedni su domaći ljudi uljepšali svoje sveto zdanje: čišćenjem, cvijećem, a na uglove crkve i bočna vrata postavljene su i svjeće. Danas se služba Božja u toj crkvi obavlja o blagdanu svete mučenice i u svibnju kada su svete mise na čast Majke Božje za okolna sela.

Tako je i ove godine blagdan sv. Foške proslavljen na prvu korizmenu nedjelju 17. veljače 2013. uz velik broj hodočasnika, veličanstveno u skromnosti. Misno je slavlje predslavio vlč. Dragutin Petrović, uz domaćeg župnika, a svečanost je uvećana, kao i mnogo puta, pjevanjem vrijednog župnog zboru.

Vlč. Petrović vrlo je jasno i uvjerljivo u propovijedi naglasio kako iz primjera života svete Foške možemo i mi iznova odmjeriti svoj život i događaje; pred životom te hrabre djevojke, svjedokinje vjere, lakše možemo vidjeti i što je s našom vjerom. Taj njezin život proizlazi iz povezanosti s Bogom, iz molitve i svetih sakramenata. Moramo biti svjesni da kršćanski život i danas traži mučeništvo svakodnevne vjernosti Evandđelju pa stoga ne smijemo pristajati na neke pregovore o vjeri u Boga jer istina je istina i tu nema pregovaranja. Govoriti da smo vjernici, kršćani, nema smisla ako se ta ista vjera ne vidi u našem ponašanju. Naša Crkva i društvo trebaju hrabre svjedočke vjere, poput svete Foške. (O. P.)

Redenje - novi duhovni život

Duhovni stožeri Bulešićeva školovanja i svećeničkog
života bili su: iznad svega sveta misa, brevijar
(časoslov), molitva i svakodnevni ispit savjesti.

PRIPREMIO ILIJA JAKOVLJEVIĆ

Formacija svakog čovjeka započinje u obitelji. Obitelj usađuje prve vrednote koje trajno obilježe profil svakog pojedinca. Napose je važno duhovno okruženje u kojem se netko rađa i odrasta. Pojedinac se duhovno razvija, sazrijeva „od kolijevke do groba.“ Promatraljući duhovni profil sluge Božjeg Miroslava Bulešića, vidimo da osnovne kršćanske, duhovne, vrednote baštini iz obitelji. Duhovno zdrav započinje svoju intelektualnu i duhovnu pripravu za svećeništvo. Duhovni stožeri Bulešićeva školovanja i svećeničkog života bili su: iznad svega sveta misa, brevijar (časoslov), molitva i svakodnevni ispit savjesti. Duhovna zrelost za svećenički život jasno se vidi u njegovu dnevniku. Nekoliko sati prije svećeničkog ređenja (11. travnja 1943.) Bulešić zapisuje u dnevniku: „*Moj Bože, sav Ti se prikazujem, sav Ti se darujem: sav hoću da sam Tvoj sada i uvijek. Tebi hoću da vjerno služim. Slava Tvoja i spas duša! Poniznost, pozrtvovnost! Prikazat ću se sav za spas i mir našeg naroda! Misu ću prikazati za se: u zahvalu i oproštenje grijeha i da isprobam jaku volju u poslušnosti Bogu! Prikazat ću je i za roditelje: za zdravlje svojeg milog oca, za moju predragu majku i sestre i brata. Spomenut ću se također svojih dobročinitelja, prijatelja, svih onih koji su mi se preporučili u moli-*

tvi. Svećenik navijeke!“ (Dnevnik II, ss. 95-96.)

Iz svećeničkog ređenja proizlazi novi duhovni život

Svećeničko ređenje za Bulešića nije bilo čisto liturgijsko – duhovna proslava, već milosni trenutak u kojem je za njega započeo „novi život: svećenički život.“ Nakon mjesec dana (23. svibnja 1943.) ovako opisuje dan svećeničkog ređenja: „*Svećenik sam! Zahvalan Bogu, sjećam se onog trenutka kad su mibile položene ruke na glavu te je moju dušu napunio svojom milošću Duh Sveti. Ganutim sam očima i srcem primao taj veliki dar Božji i bio sam veseo: Bog mi je dao tu milost, da sam se za Njegovu čast, za Njegovu ljubav žrtvovao te da sam se postavio u Njegove ruke da nastavljam djelo otkupljenja. Moj Bože, kako si me volio i kako me voliš! Htio si da budem posve Tvoj. Strašio sam se ipak poteškoća. Preuzvišeni biskup me je ohrabrio svojim riječima, svojom očinskom besjedom: - Idi naprijed hrabro! Ne straši se poteškoća! Imaš sredstva da ih možeš nadjačati: Svetu Misu i Brevir. - Budi poslušan i poniran, daj se sasvim Bogu i moći ćeš biti i čist, i moći ćeš biti vjerni sluga Božji! - Željno se vraćam svojom mišlju na onaj dan, na onu radost moju, moje drage majke i milog oca i braće, a i svih drugih koji su me molitvom pratili do oltara. Počeo je za me novi život: svećenički život. Očutio sam u sebi nešto izvanredno, kada sam u ganuću i [sa] strahopostovanjem izgovorio riječi Svetе Mise, kada sam progovorio besjede žrtvovanja: ‘Ovo je Tijelo moje, Ovo je Krv moja! - Smućujem se! Onda sam očutio da nisam ni sam više svoj, onda sam osjetio da moje*

ruke nisu više moje, već da su Bogu darovane; onda sam opazio da moja usta nisu [više] usta moja, već Onoga u čije sam Tijelo pretvorio kruh i u čiju sam Krv pretvorio vino. - Moja majka i otac i braća plakali su; a i mogli su: sin im je umirao, sam je prestajao biti njihova svojina i počimao biti stvar Božja. Biskup me je u ganuću primao, vidljivo mjesto Boga, i cijelivao me je cjelovom miru u Gospodinu, veselići se što mu je Bog dao pomočnika u vinogradu Gospodnjem.“ (Dnevnik II, ss. 96-98.)

Sv. misa i duhovne pobožnosti postaju središte Bulešićeva svećeništva. Iz ovih dvaju duhovnih vredla proizlazi svećeničko djelovanje i smisao svećeničkog života. Subratu u svećeništvu Antunu Prodanu piše: „*Dakle ne radimo mi, već preko nas dragi Bog. Zato s njime mi moramo biti što više zdržani. Sredstvo ujedinjenja s Njime jest molitva ili privatna (razmatranje i druge naše forme pobožnosti) ili javna (sv. Misa, brevir). Ukorijenjena mora biti u nama molitva a mi preko nje u Bogu. Tako ćemo mi ‘sisati’, da tako kažem, iz Izvora hranu za nasu dušu i za duše vjernika. — Da bismo se mi mogli što više približiti Božanskome Spasitelju i doista raditi kako On hoće, od velike će nam koristi biti molitve drugih pobožnih kršćana.... Živimo sjedinjeni u molitvi, u idealu, u radu. Znaj još to: danas sam molio ja i naši đaci po Tvojoj nakani, za Tvoje potrebe. Ja sam Te se sjetio u sv. Misi, što ću učiniti i u buduće, đaci pak su prikazali sv. pričest, sv. misu, sv. krunicu u gore navedenu svrhu [...].“ (M. BARTOLIĆ, n. dj., ss. 87 – 88. Usp. i izvornik, u VJEKOSLAV MILOVAN, Miroslav Bulešić svjedok Krista, Pula 2006., ss. 261-265.)*

Štampa naša gori gre!

ANNA CVITAN

„Let Gospodnjih 1483, meseca pervara (tj. februara) dni 22 ti misali biše svršeni“... ovo su riječi koje svjedoče o završetku tiskanja prve knjige na hrvatskom jeziku, glagoljskim pismom. Dakle, prije 530 godina, najvjerojatnije iz kosinjskog tiskarskog stroja, izšao je *Misal po zakonu rimskoga dvora*. Bila je to knjiga koja je tiskana nakon samo 28 godina od kada je Gutenberg tiskao prvu knjigu uopće – Bibliju 1455. godine.

Misal ima posebnu vezu s Istrom budući da je njegovo tiskanje svećano najavljeni u rukopisnom kodeksu *Misala kneza Novaka*, koji je služio kao predložak za

tisak, a u kojem je Juri Žakan iz Roča godinu dana ranije zapisao: „Vita, vita, štampa naša gori gre! Tako ja oču, da naša gori gre! 1482. miseca ijuna 20, ... dni. To bje pisano v grade Izule. To pisa Juri, žakan iz Roča, Bog mu pomagaj i vsem ki mu dobro ote.“ Misal je tiskan i na papiru i na pergameni, u dva stupca s po 36 redaka, na 220 listova, uglatom glagoljicom, crnom i crvenom bojom. Pojedini su primjerici Misala nadahnuto ručno ukrašeni ilustracijama, posebno inicijalima.

Katedra Čakavskog sabora iz Roča pripremila je niz dogadaja kojima će obilježiti ovu kulurološki važnu obljetnicu. Između ostalog, Katedra je objavila dva nova izdanja: *Mali bukvar Jurja Žakna i Alphabetum glagoliticum* čiji je autor prof. Fran Paro, dok je za mjesec svibanj najavljen znanstveni skup na temu *Misal prvičnik*, pod mentorstvom akademika Josipa Bratulića.

Knjige tiskane u Europi do 1500. godine nazivaju se inkunabulama (lat. kolijevka). Hrvatska se može pohvaliti s čak osam inkunabula – pet pisanih glagoljičkim, a tri latiničkim pismom. Uz posebnost da su inkunabule na našim prostorima njegovale dva pisma, one su pisane i dvama jezicima – staroslavenskim i latinskim.

Zabrinjavajuće je, međutim, samo to kako su tek tri hrvatska medija (jedan dnevnik i dva webna portala) izvijestila o

ovoju obljetnici koja bi nas trebala podsjetiti na važnost knjige, kako bi one ponovno postale kolijevke znanja, rasta te intelektualnog, kulturnog i duhovnog napretka kao nekada. To bi vjerujem naročito obradovalo Žakna Jurja, pa bi on, negdje s visina, a u društvu svih Istrana koji su tijekom povijesti željeli i uspjeli sačuvati hrvatsku riječ i preko nje onu iskonsku narodnu mudrost, uskliknuo *Vita, vita, naša štampa gori gre!* Sudeći po statistikama, prema kojima je u 2012. godini Nacionalna i sveučilišna knjižnica izradila 6.166 CIP zapisa (skraćeni kataložni opis publikacija koje su u pripremi za tisak), a godinu prije 6.621 CIP zapisa, dakle, u godinu dana u Hrvatskoj je objavljeno oko pet stotina knjiga i brošura manje, parafrasirajući Jurja, moramo nažalost primijetiti kako naša *štampa „ne gre gori“*, vec u nekom sasvim drugom smjeru.

Priprema za župne misije

Labinska župa Majke Božje Fatimske (s Marcilnicom) priprema se za župne misije koje će se događati u mjesecu svibnju (5. – 12. 5. 2013.). Svaki dan na misi nakon popričesne molitve moli se zajednička molitva za uspjeh misija, svake prve nedjelje u mjesecu molitva vjernika toga je sadržaja (i svake srijede) još od početka adventa. Također je na početku adventa skinut sa zida misijski križ da se pred njim vjernici pomole za svoje obraćenje (i svojih bližnjih) te zapale svijeće. U svakoj kući prigodom blagoslova izmoli se i spomenuta molitva za misije.

Na treću nedjelju korizme vjernici Labinskog dekanata imali su tradicionalni križni put na Skitači (iz drugog pokušaja). Za razliku od snježne prošle nedjelje, sad je bilo sunčano, prilično toplo i bez vjetra. Bilo nas je manje nego prijašnjih godina, ali je raspoloženje bilo duboko, duhovno, radosno i razdragano. Bili smo oduševljeni i zahvalni za lijepo vrijeme i doživljaj. (BiB)

Nasilno preoblikovanje Hrvatske

✉ MARIO SOŠIĆ

Od dolaska na vlast lijeve Kukuriku koalicije u Hrvatskoj suočeni smo s dva potpuno neočekivana procesa. S jedne se strane nije apsolutno ništa ostvarilo od obećanja o gospodarskom razvoju, i popratnom rastu standarda i smanjenju nezaposlenosti, kao i od obećanja o kvalitetnijem radu i ponašanju političkih elita. Suprotno tome, svi su gospodarski pokazatelji, s time i uvjeti života i rada, lošiji nego što su bili, a ponašanje političkih elita, u mnogim pitanjima i na mnogim područjima, gotovo je skandalozno. Za ovakve «rezultate rada i ponašanja» vladajuća koalicija ipak ima oslonac u takozvanom legitimitetu, na koji se često i pozivaju, to jest na činjenici da su izabrani većinskom voljom hrvatskih birača. To je točno, pa se u tom smislu i «narod» ne može, niti smije, smatrati «nevinim i nekrivim».

Crvena «kulturna revolucija»

No, unatoč takvom lošem stanju u državi, lijeva koaličiska vlast preko podupirajućih društvenih struktura i medija, pokrenula je, kao nikada do sada, široku i krajnje opasnu ofenzivu nedemokratsko-totalitarnog preoblikovanja hrvatskog demokratskog, katoličkog i nacionalnog vrijednosnog sustava i to, za ne povjerovati, u smjeru obnove metoda i vrijednosti iz starog totalitarnog komunističkog razdoblja, naravno upakiranih u retoriku promicanja tobožnje modernosti i liberalizma i nadopunjениh s nešto ekstremno-liberalnih globalističkih sadržaja. Ta samovoljna ideološka ofenziva uglavnom je predvođena akterima u politici, akademskoj zajednici, medijima, udruženjima za ljudska prava, itd., koji imaju iza sebe komunističko nasljeđe, bilo u praksi, bilo u svom svjetonazorskom identitetu. Tu se jednostavno radi o jednoj nelegitimnoj akciji gdje se totalitarnom metodom prvenstveno želi «satri» nosive stupove hrvatskog društva i identiteta, vjeru i domovinu, i onda na duži rok osigurati vladavinu onih revolucionara «koji ne poznaju ni domovinu, ni vjeru».

Kako objasniti tu opasnu i nasilnu hrvatsku «kulturnu revoluciju»? Ovako!

Hrvatska je bila, i ostala, jedna od rijetkih postkomunističkih zemalja u kojoj se dosad i nije zapravo razvila prava javna rasprava, a kamoli da bi bile donesene neke političke i pravne mjere, oko negativnih učinaka i štetnih društvenih posljedica dugotrajno vladajućeg komunističkog totalitarnog sustava. Taj se proces «obračuna» s totalitarizmom popularno naziva *lustracijom*.

U današnjoj demokratskoj interpretaciji, u svezi s Deklaracijom Vijeća Europe o žrtvama totalitarnih sustava, *lustracija je zamišljena kao sredstvo kojim se demokraciji osigurava slobodan prostor za njezin rast, bez opasnosti da će ljudi (i njihovo komunističko nasljeđe) na visokim položajima vlasti potkopavati demokraciju. Cilj lustracije nije da se kazne ljudi za koje se prosuđuje da su krivi (kao funkcioniari propalog totalitarnog sustava), jer je to isključiva zadaća sudova, nego je svrha u zaštiti nove demokracije upravo od njih.*

Lustracija kao sredstvo zaštite demokracije

U takvoj «blagoj» interpretaciji, lustracija je u zemljama koje su je ozakonile (Njemačka, Česka, Slovačka, Mađarska, Poljska, Rumunjska...) imala svoju pravnu i etičku komponentu. Pravnim se odredbama utvrđivala kaznena odgovornost za neke svirepe pojedinačne delikte (na primjer ubojstva političkih protivnika u zemlji ili inozemstvu) te su točno propisana zakonska ograničenja, za pripadnike viših razina bivših komunističkih funkcionara, kojima im je zabranjen na duže vrijeme pristup političkoj vlasti ili značajnijoj javnoj funkciji. Etička je pak komponenta, uz ostalo, sadržavala obvezu da se u biografijama kandidata za visoke funkcije i dužnosnike ne smije izostaviti podatak o pripadnosti organizacijama i službama iz vremena prije 1990. godine. Lustracija je proces koji nije ni nov ni nepoznat. On je proveden i nakon II. svjetskog rata, i to pod pojmom denacifikacije, defašizacije, deustašizacije, i slično. Ta «lustracija» u antifašističkoj verziji komunističkih zemalja Srednje i Istočne Europe, rezulti-

rala je milijunima ubijenih, protjeranih, opljačkanih, i obespravljenih ljudi i ona je u nešto ublaženoj formi živjela sve do pada komunizma. Hrvatska je u toj oštroy antifašističkoj lustraciji, najčešće povezanoj s osvetom i nasiljem, podnijela ogromne ljudske gubitke u formi ubijenih, suđenih, protjeranih, izbjeglih, itd.

Hrvatski promašen slučaj

Postavlja se logično pitanje – zašto nije i u Hrvatskoj provedena lustracija. Tim više što su mnogi od tih aktera, njihovi ideoški i biološki sljednici, kao i duh i strukture starog režima ostali, i nakon demokratske transformacije u Hrvatskoj, djelujući ne samo u političkoj arenici već i u javnim institucijama, upravnim tijelima, medijima, itd. Objašnjenje se najčešće vezuje uz dva razloga. Prvi je taj što je započeo dugotrajni Domovinski rat, a drugi se vezuje uz politiku nužnosti «hrvatskog pomirenja», koja se smatrala preduvjetom uspjeha u stvaranju hrvatske države. Ovome valja dodati i činjenicu kako i «zapadni svijet» nije bio osobito politički zainteresiran za taj proces. Zašto? Pa zato što oni nisu proživjeli komunističku strahovladu i zato što su u tzv. «reformiranim komunistima» otkrili podobne poslušnike za prihvatanje ideja svjetskog kapitalizma, konzumerizma i liberalnog svjetonazora. Iako je Domovinski rat, sa žrtvama i pobnjem, dao snažan doprinos hrvatskom nacionalnom i državotvornom zajedništvu, posve je bila kriva politička prosudba da se nikad više hrvatskom društvu neće nametnuti «stare snage i vrijednosti». A te su lijeve i radikalno lijeve (same sebe nazivaju liberalima) snage ostale, osobito u sveučilišnim, novinarsko-medijskim i upravno-pravosudnim strukturama, dobro su se uhljebile i sustavno su proizvodile antihrvatski naboje u društvu. Sad su, u pravom trenutku, svoje djelovanje unijele u cijelu javnu sferu, na način da uklanjaju, lustriraju, sve što je državotvorno i prokatoličko. Oni to savršeno znaju raditi. I neće tako brzo stati jer oni uvijek idu do kraja. Njih ne zanima ni domovina ni humanost!

VJERONAUČNA OLIMPIJADA za osnovne i srednje škole

Županijsko natjecanje iz vjeronauka održano je u utorak 19. veljače 2013. g. u Pazinskom kolegiju - klasičnoj gimnaziji u Pazinu s temom "Sv. Dominik i Red propovjednika". Slavno olimpijsko geslo "Brže, više, jače" smislio je jedan francuski dominikanac Henri Didon, član družbe koja uskoro slavi svoju veliku, 800. obljetnicu nastanka, zbog čega su dominikanci i njihov sveti osnivač za vrijedili postati tema Vjeronaučne olimpijade. Na županijsko natjecanje iz vjeronauka – vjeronaučnu olimpijadu pozvane su najbolje ekipe na školskom natjecanju. Od osnovnih škola to su:

OŠ Vladimira Gortana Žminj (mentorica Nela Peteh), OŠ Veruda Pula (mentorica Vedrana Burić), OŠ Vladimira Nazora Pazin (mentorica Anamarija Kurelović), OŠ Jože Šurana Višnjan (mentorica Dragana Gašparini), OŠ Jurja Dobrile Rovinj (mentorica Manda Vuk), OŠ Vladimira Nazora Vrsar (mentorica Kata Antolović), OŠ Tone Peruška Pula, (mentorica Jagoda Mravak), OŠ Vazmoslav Gržalja Buzet (mentorica Irena Pucer), OŠ Jure Filipovića Barban, (mentorica Aranka Praiz).

Ukupno je sudjelovalo 36 učenika. Od srednjih škola nastupile su: SŠ Mate Blažine Labin, (mentor Hrvoje Bolfan), Gimnazija Pula (mentor Kazimir Berljavac), SŠ Mate Balote Poreč, (mentorica Mirna Bunčić), Pazinski kolegij - klasična gimnazija Pazin

(mentor Maksimiljan Ferlin), Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile Pazin (mentor Bernard Jurjević) i Gospodarska škola Buje (mentor Bernard Jurjević). Na Olimpijadi su bila 24 učenika.

Natjecanje je otvorio ravnatelj Pazinskog kolegija dr. sc. Alejandro Castillo Jimenez. Poručio je natjecateljima da su dolaskom na županijsko natjecanje svi pobjednici. Naglasio je također da su učenici, spremajući se za ovogodišnju vjeronaučnu olimpijadu i proučavajući život sv. Dominika, sigurno uočili kako su pozvani da budu budućnost Crkve i društva. Gradonačelnik Renato Krulčić poželio je dobrodošlicu ekipama i njihovim mentorima uz želje da se u Gradu Pazinu, koji ove godine slavi 1030. godina spominjanja, osjećaju ugodno i zaželio im uspjeha u natjecanju.

U programu otvaranja natjecanja sudjelovali su i učenici Pazinskog kolegija, pjevački zbor koji vodi Marica Ursić, prof., učenica Mara Valić recitacijom "Jugo" Mate Balote i voditelji programa Petra Pilat i Pino Zidarić. U kategoriji osnovnih škola pobijedila je ekipa OŠ Vladimira Gortana Žminj u sastavu Luka Gjurić, Nikolina Otočan, Martina-Tina Maretić, Matej Hekić pod mentorstvom Nele Peteh. Drugo mjesto pripalo je OŠ Veruda Pula, a treće OŠ Vladimira Nazora Pazin. Pobjednik je u kategoriji srednjih škola Gimnazija Pula,

a predstavljali su je učenici Tima Redžović, Sebastian Dovićin, Mateja Šimunić, Sara Pužar, pod mentorstvom Kazimira Berljavca. Drugo mjesto osvojila je SŠ Mate Balota Poreč, a treće Pazinski kolegij-klasična gimnazija Pazin.

Svi učenici – sudionici natjecanja, a i tri prvoplasirane ekipe primili su, uz priznanja, vrijedne knjige – poklon domaćina Pazinskog kolegija i Porečke i Pulske biskupije, a koje je učenicima i mentorima uručio Predstojnik Katehetskog ureda Porečke i Pulske biskupije mons. Vilim Grbac. (L)

Križni put

BRJUNI Ono što je do prije dvadeset godina bilo nepojmljivo, zbog komunističke vladavine, dogodilo se ove korizme. Don Ivo Borić, policijski i vojni kapelan u Istri, organizirao je, zajedno sa župnikom Fažane, križni put na Brijunima. Unatoč kišnom vremenu, okupio se velik broj vjernika, a križni put predvodio je biskup Ivan Milovan. Biskup Milovan je na kraju pobožnosti pozvao vjernike da hrabro nose svoje životne križeve i da imaju povjerenja u Isusa Krista. Kristov križ govori nam o smrti, ali i uskrsnuću koje upravo dolazi po križu. Na kraju je pozvao da molitveno pratimo novog papu Franju. (L)

KRIŽNI PUT župe Kaštelir i Labinci

Ove je godine (10. 3.) po prvi put organizirana pobožnost križnog puta po "Kaštelirskim poljima".

Predvoditelj je bio domaći župnik preč. Marijan Kancijanić. Nakon uvođnog obreda u župnoj crkvi krenuli smo u povorci pjevajući korizmene pjesme i molili Krunicu putem naših polja. Želja nam je bila da članovi naših obitelji nose križ od postaje do postaje. Poruku pojedine postaje čitali su ili sami članovi obitelji ili drugi župljani. Za tu prigodu izrađen je

drveni križ od 2.5 metra visine. Jedna od postaja križnog puta bilo je raspelo "Poli Boga". U pobožnosti križnog puta aktivno se uključilo 12 obitelji i dvije skupine djevojaka i mladića. Križni je put završio četrnaestom postajom u selu Rojci kod kapelice "na Boškici". Vrijedne susjede okrijepile su nas toplim čajem i kolačima. Ukupan je broj vjernika koji je sudjelovao u pobožnosti križnog puta bio preko 80. (Terezija RUŽIĆ)

Stepinčevo u Škopetima

UŠkopetima, mjestu župe Motovunski Novaki, svečano misno slavlje, 9.veljače, uoči blagdana blaženog Alojzija Stepinca, u crkvi posvećenoj Blaženiku predvodio je porečki i pulski biskup u miru Ivan Milovan uz sudjelovanje vlč. Ilike Jakovljevića, vlč. Dragutina Petrovića, domaćeg župnika vlč. J. osipa Peteha i fra Alfonsa Orlića koji je ispovijedao. Slavlje je uveličao župni zbor.

U svojoj propovijedi biskup Milovan nglasio je sljedeće: bl. Stepinac bio je čovjek žive i jake vjere koja ga je čuvala od malodušja. Shvatio je da se vjernicima služi navještanjem evanđelja, riječima i djelima, a kad to više nije moguće, tada molitvom i patnjom. „Kad vam otmu sve, ostat će vam dvije ruke. Sklopite ih na molitvu pa će te onda biti najjači“ – tako je govorio bl. Stepinac. U Godini vjere trebamo svoju katoličku vjeru bolje upoznati i dosljedno po njoj živjeti. Sveci nam sjaje kao zvijezde, oni su putokaz. Neka nam bl. Alojzije Stepinac, biskup i mučenik i svi sveti, svijetli pred očima i zagovara nas kod Gospodina, zaključio je propovijed biskup Milovan. (L)

Stepinčevo u Funtani

Ove godine Stepinčevo u Funtani bilo je posebno svečano i lijepo. Blagdanu je prethodila trodnevница u prepunoj Župnoj crkvi sv. Bernarda koju je vodio fra Ante Barišić, župnik iz Petrinje. Teme su bile *Vjera kao milosni dar, Srce Isusovo žarko - ognjište ljubavi te Neka mi bude po riječi twojoj*. Posebice svečano bilo je za blagdan blaženog Alojzija Stepinca. Svečano misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup u miru Ivan Milovan, uz asistenciju mjesnog župnika vlč. Ivana Butkovića, i pjevanje mješovitog župnog zbara.

Vrlo nadahnutu propovijed Otac biskup počeo je riječima: "Hoće li tko za mnom, neka se odreće samoga sebe, neka danomice uzima svoj križ i neka ide za

mnom." To nije lako, naglasio je Biskup, svaki je čovjek slobodan izabrati. Postavlja se pitanje: Što znači odreći se samoga sebe? Ljudsko iskustvo potvrđuje nam kako je bolno odricati se samoga sebe, a uz to nositi križ. To je ono biti učenik. To je Isusov paradoks te čudna i istinita tvrdnja. Odreći se ugodnosti komoditeta, sebičnosti radi Boga i bližnjega, i spasiti svoj život ovdje i u vječnosti. Znači: prividno sve dobivaš, a zapravo propadaš, ili prividno sve gubiš, a sve dobivaš. Blaženik je ostao vjeran Bogu, papi i Crkvi uz cijenu patnje do smrti. Bio je s Crkvom i narodom kao duhovni svjetionik, do kraja. Biskup Milovan je najavio da je u rujnu beatifikacija mladoga svećenika, mučenika Miroslava Bulešića,

koji je ubijen u Lanišću u kolovozu 1947. godine. Kakve li sličnosti između ovih dvaju svjetionika i svjedoka vjere! Biskup je ukazao kako se govori da su danas druga vremena. Ne, vremena su uvijek ista. Danas se samo na perfidniji način napada Crkva, govori se kako je netolerantna, ili bi se trebala odreći 6. i 9. Božje zapovijedi? Povijest je pokazala da su propale civilizacije gdje je bila zavladala „sloboda“, raspuštenost, pokvarenost. Jesmo li i mi na tom putu? Nije sloboda sve, nije sve na prodaju. Granica je Deset Božjih zapovijedi. Molimo bl. Alojziju, biskupa i mučenika, da nam bude putokaz i zagovornik kod Gospodina, zaključio je otac biskup Milovan. (Tomislav ČOGA)

HRVATSKI ISTARSKI PREPORODITELJI: Vjekoslav Spinčić (2)

Prilog za uvid u život i djelo Vjekoslava Spinčića povodom 80. obljetnice smrti

✉ DR. SC. MAJA POLIĆ

Ali, ni ciljano otpuštanje nije umr-tvilo nastavak Spinčićeva ro-doljubna hrvatskog odgoja mladeži. Naime, bio je potpredsje-dnik Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri i predsjednik Društva sv. Ćirila i Metoda za Istru, a oba su udruženja bila prosvjetno-ga i obrazovnog karaktera te istodobno temeljna uporišta u razvoju preporodnoga i političkog pokreta uopće.

Učeni profesor Spinčić osobnim je primjerom svjedočio da Hrvati Istre i otoka nisu amorfna etnička masa bez nacionalne svijesti, bez kulture, ci-vilizacijske osnove i znanja, ističući da oni nisu pasivni šćavi, odnosno potomci ro-bova, galijota i kmetova te da nisu samo koloni, odnosno, vrijedni samo kao sluge, kako je dio talijansko-talijanaškoga svije-ta tada smatrao.

Pred naraslim hrvatskim po-kretom ni talijansko-talijanaški protiv-nici nisu mogli dovjeka isticati svoju već poljuljanu moć. Jer, parlamentarni izbori 1907. god. donijeli su Hrvatima i treći zastupnički mandat u Beču, a i na drugim su se poljima sada izjednačile političke pozicije suprotstavljene manjine i većine, stoga talijansko-talijanaškoj manjini nije preostalo ništa drugo nego da privremeno prizna stvarno stanje.

V. Spinčić doživio je vrhunac u razvoju hrvatskoga pokreta u vremenu pred početak izbijanja Prvoga svjetskog rata. No, krajem rata i raspadom Monarhije 1918. god. slomljen je cjelokupni hrvatski pokret u Istri, propale su sve hrvatske insti-tucije i organizacije. Tada dolazi do okupa-cije Istre od strane talijanske vojske, na te-

m e l j u tajnoga L o n d o n s k o g ugovora iz 1915. godine. Spinčić je iste godine morao otići iz Istre te je – kao veoma uvaženi gost – živio uglavnom kod zagrebačkoga nadbiskupa i metropolita dr. Antuna Bauera u Zagrebu. Poslije 1918. pridružilo mu se nekoliko tisuća sunarodnjaka iz Kastavštine koja je podijeljena između Kraljevstva SHS, nastaloga 1. prosinca 1918. god. sa sjedištem u Beogradu, i Kraljevine Italije. Spinčić u novonastaloj državi postaje članom njezina Privremena narodnog predstavništva, odnosno, privre-

mene državne skupštine. Potom je 1931. postao i članom skupštine Kraljevine, preimenovane u Jugoslaviju. Sudje-lovalo je i na Pariškoj mirovnoj konferenciji kada je bilo govo-ra o «Jadranskome pitanju». Ali, više se nije bavio javnim političkim radom.

Još nije dovoljno znan-stveno istraženo zašto se relativno vitalni Spinčić nije aktivno uključio u politički život u hrvatskoj metropoli; doduše, neko je vrijeme bio i bolestan. Pretpostavljamo da je jedan od razloga bila i smrt njegova prijatelja i subor-ca M. Mandića, a također, razlog može biti i brzi te surovi slom onoga što je Spinčić desetljećima ustraj-no utemeljivao i razvijao, pomogavši Hrvatima Istre i otoka da u XX. st. zakorače kao organiziran, svjestan i akti-van nacionalni i politički subjekt, s kojim se više ne da manipulirati

ka s pasivnim objektom. Preposta-vljam da se nije snalazio u novim povije-snim okolnostima tek stvorene države, s rastućim odlučujućim utjecajem srbjan-skoga političkom miljea i razmišljanja koji su Spinčiću do tada bili nepoznati i kojima se u sedamdesetim godinama svojega života nije mogao prilagoditi te prikladno odgovoriti. Naročito ga je morala pogoditi nebriga političkoga svijeta za sudbinu nje-gove Istre koja je relativno brzo i bez neko-ja izrazitijega otpora i žaljenja prepuštena starome neprijatelju s Apenskoga poluo-toka.

Nova zbivanja pojačala su Spinčićeve razočaranje. Naime, brojni prognanici s istarskoga područja sve su izrazitije iska-

zivali svoju ogorčenost zbog nastale situacije pa i otvoreno neprijateljstvo prema dotadašnjim političkim vođama. Revolt je iskazivalo i strijeljanje Vladimira Gortana u Puli krajem 20-ih godina, što je bila stravična opomena Mussolinijevе kraljevske fašističke Italije svima onima koji se usude suprotstaviti obnovi Drugoga Rimskog Carstva, u kojemu će biti mjesa samo za jedan, i to «civiliziran» talijanski narod. Laginjina smrt 1930. tek je na trenutak primirila razbuktale strasti, ali se tada i razočarana hrvatska mladež sve više okreće revolucionarnim, nasilnim rješenjima koje zagovara tada ilegalna KPJ.

SVE ONO ŠTO SU VJEKOSLAV SPINČIĆ I NJEGOVA GENERACIJA UČINILI, ŠTO SU UČINILI I ONI PRIJE NJIH IZ DOBRILINA NARAŠTAJA, POKAZALO SE KAO ZAORANO POLJE, S POSIJANIM SJEMENOM KOJE JE SAMO PRIVREMENO BILO ZAGRNUTO ZEMLJOM, PA PONOVNO I TO VEOMA SILOVITO PROKLJALO I BURNO IZRASLO. TO JE PREPORODNO SJEME BITNO PRIDONIJELO OČUVANJU MODERNE NACIONALNE SVIJESTI HRVATA ISTRE

U svemu tome Spinčić se više ne snalaži. Duboko je ojađen i potresen tragičnom sudbinom svojega naroda pod stalnim fašističkim represivnim pritiskom. Tada je izlaz našao na polju pisane riječi. Okrenuo se publicistici, čiji su rezultati donekle imali i stručne značajke, a po nekim komponentama toga rada Spinčić je uvršten u red naših zaslužnih književnih i političkih povjesničara. Tako je u sedmome desetljeću života dao ono što je mogao: pisane dokaze da je Istra hrvatska. Objavio je mnogo članaka pa i niz knjiga na hrvatskome, slovenskom, talijanskom, češkom i drugim jezicima u nas i u inozemstvu. Bio je vrstan poznavatelj nekoliko stranih jezika, pa se bavio i prevodenjem.

Kao aktivran političar, koji je uglavnom živio daleko od velikih znanstvenih i kulturnih središta, Spinčić je – ističem – još od mладости brižljivo skupljao podatke za članke, nastojeći im dati što vjerodostojniju stručnu vrijednost. On je, s jedne strane, odgovarao na potrebe aktualnoga, često samo političkoga trenutka, ali je i tako stvarao djela trajnije vrijednosti. Njegovi su radovi doživljavali ocjene u rasponu od apsolutnih pohvala do apso-

lutnih odbacivanja. I jedno i drugo, rekla bih, bilo je pretjerano, jer Spinčiću pisanje nije bilo životna preokupacija, nego je to bio politički rad, pa je njegova pisana riječ bila podređena politici. Dio objavljenih djela i članaka sadrži njegova sjećanja te osobne dojmove o pojedinim ličnostima i događajima, a to, ipak, zahtijeva i poseban pristup ocjenjivanju. U pogledu svojega publicističkoga djela, uživao je pozornost svojih suvremenika i kasnijih naraštaja, dok je u svoje vrijeme bio na udaru i neistomišljenika i političkih protivnika. O svemu tome postoje brojni sačuvani tragovi, napose u njegovoj rukopisnoj ostavštini. Od svojih je prijatelja i suboraca tražio da mu vrate pisma koja im je slao. Tako je nastalo i ostalo sačuvano oko 20-ak tisuća dokumenata, pisama, koncepata, zapisnika sjednica i brojnoga materijala druge vrste. Zahvaljujući tome, njegova je ostavština neiscrpan rudnik kapitalnih podataka iz različitih područja – od nacionalnih i političkih, preko kulturnih i prosvjetnih, do gospodarskih i crkvenih – i to za razdoblje od 60-ih god. XIX. do 30-ih god. XX. stoljeća. Autori su tih vrela mnogobrojni, naši Istrani, ali ima i mnoštva Spinčićevih dojmova o tim autorima, o raznim krajevinama, zbivanjima, događajima i sl.

Svećenik i profesor Spinčić premirnuo je u svibnju 1933. god. na Sušaku, duboko ojađen i nesretan u svojoj 85. godini života, ne videći nikakva svjetla u budućnosti svoje Istre, tada u Kraljevini Italiji.

Njegov značaj pronalazimo u hrvatskoj, dijelom i slovenskoj historiografiji, točnije, u znanstvenim i stručnim tekstovima, te u onima publicističke naravi. Pisano je čak i o njegovoj golemoj i bogatoj rukopisnoj ostavštini, a objavljen je i njezin bogat inventar. Ipak, za sada je malo radova koji su mu u cijelosti posvećeni, što je veoma začudno kada znamo kakvu je ulogu Spinčić u ključnim trenucima za istarske i kvarnerske Hrvate imao.

Sve ono što su Vjekoslav Spinčić i njegova generacija učinili, što su učinili i oni prije njih iz Dobrilina naraštaja, pokazalo se kao zaorano polje, s posijanim sjemenom koje je samo privremeno bilo zagrнуto zemljom, pa ponovno i to veoma silovito prokljalo i burno izraslo. To je preporodno sjeme bitno pridonijelo očuvanju moderne nacionalne svijesti Hrvata Istre, stvorene i učvršćene za Spinčićeva života i djelovanja, pa je Istra četrdesetih godina XX. st. ušla u sastav matice domovine Hrvatske, znatnim dijelom oslanjajući se na vlastite snaže. A i Vjekoslav Spinčić jedan je od najzaslužnijih za taj kapitalan događaj.

Obiljetnica smrti mons. Antuna Heka

Uponedjeljak 25. veljače i ove je godine svečanim misnim slavljem u Pazinu obilježena obljetnica smrti mons. Antuna Heka. Predslavio je mons. Vilim Grbac, generalni vikar Porečke i Puljske biskupije, uz dr. sc. Alejandra Castilla Jimenza, ravnatelja Pazinskog kolegija, i vlč. Maksimiljana Ferlina. Župna je crkva bila ispunjena rođbinom, župljanimi, učenicima i djelatnicima Pazinskog kolegija. Mons. Grbac je u propovijedi posebno istaknuo kako kršćanin mora biti zauzet u djelovanju, ne smije se držati sa strane. Sv. je misu svojim pjevanjem obogatio pjevački zbor Pazinskog kolegija, pod vodstvom prof. Marice Ursić.

U srijedu nakon toga Katoličko društvo prosvjetnih djelatnika Istre mons. Antuna Heka organiziralo je javno predavanje Stjepana Gabrića, dugogodišnjeg nastavnika u pazinskoj osnovnoj školi, na temu „Kako kvalitetno odgajati i podučavati djecu“. Predavač je iznoseći svoj životni i profesionalni put, osvrćući se na aktualna pitanja u školstvu, posebno istaknuo važnost obitelji u oblikovanju osobnosti mladog čovjeka. (L)

Sveci i osobe sveta života Istre

 STANKO JOSIP ŠKUNCA

Kršćani su po svom krštenju pozvani na svetost kako bi odražavali sliku Isusa Krista koji je prošao svijetom čineći dobro i dajući svoj život za spas ljudi. «Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac nebeski.» (Mt 5, 48) Sveti Pavao će sve vjernike kršćanske zajednice zvati svetima: «Pozdravljuju vas svi sveti» (2 Kor 13,12) jer su posvećeni primanjem Duha Svetoga i kao zajednica Kristovih vjernika postali vidljivi znak Isusa Krista. Oni su, dakle, odvojeni od poganskog svijeta i nastojeći Kristovim stopama.

Prva Crkva rađala se u porodajnim bolima, u progonstvima i mučeništvima. Stoga su najstariji sveci Crkve svi bili mučenici, martyres, t.j. svjedoci Isusa Krista. Mučeništvo kršćana najavio je sam Isus rekavši: «Ako su mene progonili, i vas će progoniti.» (Iv 15, 20) Mučeništvo se smatralo najsavršenijim naslijedovanjem Isusa Krista. Zato su kršćani bili ponosni što su mogli trpjeti zbog svoje vjere i na taj način biti sjedinjeni u muci i slavi sa svojim Spasiteljem. Vjernost Isusu u trpljenju do kraja bila je za kršćane znak da je dotični bio jedno s Kristom koji mu daje snagu da izdrži tjelesne muke. «Gospodin se u nama bori, on s nama ulazi u borbu, on nam daje pobjedičku nagradu i prima je», kaže sveti Ciprijan. Ohrabruvanje vjernika za mučeništvo bila je česta tema povijedanja i pobožne književnosti onoga vremena. Hrabo prihvatanje muka zbog Krista bio je glavni povod širenja Kristova evanđelja u prvim stoljećima kršćanstva.

Dok je progonitelj mislio da će ga time dokrajčiti, oni su strane zanimali su se kakva je to vjera radi koje su ljudi spremni darovati svoj život. S tim u vezi poznata je izreka Tertulijana: «Krv mučenika sjeme je kršćana.»

Ukazi na temelju kojih su kršćani bili progonjeni, dolazili su od samog cara, a primjenjivani su prema lokalnim prilikama i raspoloženjima gradskih poglavara. Povjesničari navode razne uzroke radi kojih su kršćani bivali progonjeni: 1. Povreda carskog veličanstva i države, ukoliko kršćani nisu htjeli prisustvovati poganskim svečanostima i obredima u kojima se iskazivala čast državnim božanstvima i caru. Time su ih smatrali bezbožnicima, krivovjercima ili antidržavnim elementima. 2. Kako su se sastajali tajno i nisu puštali pogane na svoje obrede, kršćane su optuživali za praznovjerje, magiju, ljudožderstvo i promiskuitet jer nisu poznavali kršćanska otajstva (blagovanje Tijela Kristova) i izražavanje bratske ljubavi poljupcem mira. 3. Postojaо je i zakon tzv. "Dvanaest ploča" prema kome se nije smjelo štovati druge bogove osim onih od države priznatih. 4. Poznato je da su se Židovi prvi suprostavljali Kristovu nauku, a njih je bilo u svim gradovima Carstva. Kako su prvi vjerojescnici kršćanstva bili Židovi, ovi su se u gradovima najprije obraćali svojim sunarodnjacima, među kojima bi obično nastale prepiske, podjele, a i fizički obračuni, što je izazivalo pozornost čuvara poretka. Zato su kršćane optuživali kao izazivače nereda i tražili zabranu njihova kulta.

Obično se navodi deset značajnijih progonstava u prvih 300 godina kršćanstva. Drži se da je car Neron (54. – 68.) prvi sustavno progonio kršćane u Rimu, a zna se da je bio psihički neuravnotežen vladar. Umišljen da je pjesnik, dao je god. 64. zapaliti Rim, kako bi imao prizor kao Homer koji je pjevao o Troji u plamenu. Da bi od sebe otklonio sumnju, optužio je kršćane i stao ih progoniti kao krvce požara, kako nas izvješće rimski pisac Tacit. U ovom progonu stradali su prvi blagovjesnici Rima, Petar i Pavao. Carstvo je dolazilo u krizu zbog čestih barbarских provala, velikih pošasti i dr., što su neki tumačili kao

srdžbu bogova na novu vjeru pa je i to bio dodatni povod za progon kršćana.

Progonstva u provincijskim središtima carstva na Zapadu kasnijeg su datuma, kad je kršćanstvo poprimilo šire razmjere. Mučenici akvilejsko-istarskog područja stradali su u drugoj polovici III. st. ili za posljednjeg, Dioklecijanova progona (304./5.). Osobito je krvavo bilo progontvo cara Decija (249. – 251.) i Valerijana (253. – 250.). Poznati su mučenici u to vrijeme sv. Ciprijan i sv. Lovro. Od oko 260. godine do kraja stoljeća vladalo je mirno razdoblje za sve kršćane pa su u to vrijeme lokalne Crkve dobile novi zamah i brzo se širile. No i tada je poneki mjesni upravitelj progonio kršćane na temelju postojećih zakona. Neki misle da se to dogodilo i u Puli, kad je mučen sv. German.

Ovim započinjemo seriju napisa u kojima ćemo u osnovnim crtama pokušati sažeti sve ono što nam je poznato o svecima, blaženicima i svetačkim likovima kršćanstva Istre bilo da su ovdje rođeni, bilo da su tu živjeli ili se u Istri posebno štuju. Opisat ćemo one likove koji su vezani uz sam istarski poluotok, od Trsta prema jugu, s time što ćemo se pozabaviti i prvim vjerojescnicima i mučenicima Akvilejskog patrijarhata. Dakle, nećemo pisati samo o onima koje je Crkva proglašila svetima i blaženima, nego i drugima koji su svetački živjeli iiza sebe ostavili lijepu uspomenu svetog života. Smatrali smo, dakle, da će biti korisno na jednom mjestu prikupiti i pobilježiti sve svetačke likove Istre od početka kršćanstva do naših dana, koliko smo o njima uspjeli sazнатi, držeći se kronološkog reda.

Obnova crkve sv. Antuna Pustinjaka

GRADINJE Na poticaj župnika Ante Tončija Jukopile žitelji mesta Gradinje, u Općini Oprtalj, započeli su u srpnju 2012. godine rade na obnovi crkve sv. Antuna Pustinjaka, njihova sveca zaštitnika. Toj je crkvici, čija današnja forma potječe još iz 1750. god., obnovljen vanjski dio 1997. godine, no unutrašnji je bio bio u lošem stanju. Strop je bio ruševan, zidna je žbuka popucala i počela se lomiti. Župnik je predložio da se potpuno ukloni strop koji je bio u ruševnu stanju te da se uredi unutrašnji dio krovišta. Trojica mladića, koji su i voditelji radova, bili su veza između majstora i župnika koji se, naravno, zbog obveza nije mogao u potpunosti posvetiti kontroli radova u crkvi. Na župnikovu se inicijativu išlo u crkvu sv. Antuna na Krasu i crkvu u Sv. Ivanu koje su tamošnji župljani uredili na način koji župnik predlaže da se uredi i crkva u Gradinjama, što su mještani i prihvatali. Radove su uglavnom izvodili mještani Gradinja. U radovima su sudjelovali svi, od najmlađih koji su se igrali oko crkve i zabavljali radnike u odmoru, do najstarijih koji su svojim savjetima i pričama „kad su oni bili mladi“ davali ideje za uređenje. Iako unutrašnjost nije još gotova, za blagdan sv. Antuna Pustinjaka dobri ljudi toga mesta ispunili su crkvicu, a sljedeće nedjelje ugostili su oprtaljski župni zbor kojim je ravnao mladi orguljaš Deni Basaneže te ih, zajedno sa župnikom, poslje mise počastili ručkom u poznatoj konobi „Dolina“. Ove se godine za crkvu brine obitelj Franka Vižintina.

Na misi je, između ostalog, župnik napomenuo kako ne treba vjerovati glasinama kako Crkva dobiva veliki novac od države pa može sve popraviti. Crkva dobiva čak puno manje nego neke druge organizacije i s tim novcem uređuje oronule crkve i zvонike koji su desetljećima bili zapušteni, kao i u mjestima gdje uglavnom više nema stanovnika. Kako svakog vjernika, tako i svakog dobromanjernog čovjeka veseli kad vidi obnovljene crkve i zvонike jer to nisu samo spomenici vjere nego su to kulturna dobra te ponos svakog kulturnog čovjeka, bez obzira je li vjernik. Tako je i ova obnovljena crkva sv. Antuna Pustinjaka ponos svih stanovnika Gradinja i cijele župe, a naravno i župnika Ante Tončija Jukopile koji je ponosan na mlade jer su zapravo oni bili duša ovog pothvata. Na njih se mogu ugledati i mladi u drugim župama. Župnik je rekao da se uz crkvu kao zgradu mora izgrađivati i živa Crkva, a to smo mi – vjernici. (Katja GALIJAŠEVIC)

Obnovljena župna crkva u Završju

U subotu 6. travnja u 11 sati misu u Završju povodom završetka obnove predvodi naš biskup Dražen Kutleša. Po riječima stručnjaka to je jedna od najljepših crkava u Istri. Slične su veličine one u Buzetu, Grožnjanu i Umagu, ali su manje ukrašene. Ima jedne od najstarijih orgulja u Istri koje su svake nedjelje u funkciji zahvaljujući orguljašima Davidu Circoti i Mauriciju Brozolu. Trenutačno su one u susjednom Oprtlju najnovije u Istri i također uvijek u funkciji jer na njima vrijedno svira Deni Basaneže.

Većina se tamošnjih dobrih župljana velikodušno odazvala župniku kad god je nešto zatrebalio, također i načelnik Općine Rino Duniš. Gotovo svi roditelji ove male župe dolaze svake nedjelje sa svojom djecom na misu u ovu velebnu crkvu. Vjerojatno je to razlog što se ovdje droga među mlađima još nije pojavila, a gotovo nikoga nema u staračkim domovima, nego se nalaze u svojim kućama, uz svoju djecu i unuke. Ne moći, znači ne htjeti. (L)

Konstipacija - kada postaje pravi problem, a kada to nije?

 IRENA HRSTIĆ, DR. MED.

Pretpostavlja se da se 2,5 milijuna ljudi svake godine javlja liječniku zbog konstipacije, a kod njih 85% propisuju se laksativna sredstva u cilju liječenja iako ona nisu uvijek indicirana u samom početku nastanka problema. Konstipacija je učestali subjektivni problem čiju je pravu prevalenciju teško procijeniti najčešće iz razloga što je i teško točno definirati entitet konstipacije. Najprihvatljivija definicija podrazumijeva da konstipacija podrazumijeva pražnjenje debelog crijeva stolicom manje od tri puta na tjedan. Definirano je nekoliko faktora rizika za nastanak konstipacije, a to su: **spol**, žene se učestalije javljaju s tim problemom; **dob**, u starijoj populaciji defekacija je veći problem kojо se tada pridružuje, vrlo često i smanjena fizička aktivnost te veći broj lijekova koji bolesnici starije dobi uzimaju. Način ishrane pridruženi je čimbenik svakom od rizičnih faktora koji zasigurno ima značajan učinak u nastanku problema. Konstipacija se može javiti zbog strukturalnih ili funkcionalnih poremećaja. Strukturalni, odnosno organski poremećaji podrazumijevaju zapreku u prolasku stolice, a obuhvaćaju tumore, bilo maligne, bilo be-

nigne; strikture kod upalnih bolesti crijeva ili priraslice nastale kod višekratnih operacija u trbušu. U slučaju navedenih smetnji obično postoje i pridruženi simptomi, npr. napetosti trbušne stijenke, povraćanja, gubitak na tjelesnoj težini, smanjen kalibar stolice ili primjese krvi u stolici. Ipak, kod većine je problem funkcionalne prirode kao posljedica poremećaja u motilitetu debelog crijeva ili analnog kanala. Početni pristup problemu podrazumijeva detaljan klinički pregled i uzimanje anamneze radi identifikacije pridruženih stanja, odnosno bolesti, te uzimanju lijekova koji mogu imati konstipaciju kao nuspojavu. U slučaju negativnih odgovora na svaki od ranije navedenih upita problem prestaje biti funkcionalan te zahtijeva daljnju dijagnostičku evaluaciju (endoskopski ili radiološki pregled gastrointestinalnog trakta). Posebno oprezno treba pristupiti muškom spolu, dobi iznad 50 godina. U slučaju funkcionalne konstipacije **barema dva** od sljedećih navedenih stanja, u **uzastopna dva mjeseca** unazad godinu dana moraju biti zadovoljena **u više od jedne od ukupno četiri tjedne** evakuacije stolice: 1. naprezanje tijekom defekacije; 2. izrazita bolnost; 3. osjećaj nepotpune ispršnjenosti; 4. osjećaj pritiska na anal-

ni kanal; 5. potreba manualne evakuacije stolice te 6. manje od tri tjedne evakuacije stolice. Neki od lijekova koji se učestalo uzimaju a mogu izazvati konstipaciju jesu antikolinergici (antidepresivi, antiparkinsonici, antipsihotici), analgetici (nesteroидni reumatični), antikonvulzivi, blokatori kalcijskih kanala, opijati, preparati željeza, kalcij. Bolesti ili stanja kod kojih jedan od simptoma može biti i konstipacija jesu šećerna bolest, otrovanja teškim metalima, hiperkalcemija, hipokalemija, hipomagnezemija, hipopituitarizam, hipotireoza, feokromocitom, porfirija, uremija, trudnoća, multipla skleroza, Parkinsonova bolest, amiloidoza, dermatomiozitis, sistemska skleroza i mnoge druge.

Osnovni pristup liječenju podrazumijeva primarno promjenu načina ishrane. U početku je potrebno uvesti hranu s dosta vlaknima barem 1 – 2 puta tjedno (voće, povrće) ili gotove pripravke koji se nalaze u širokoj prodaji. Povećana fizička aktivnost, obilno uzimanje tekućine imaju aditivan pozitivan učinak. Tek ukoliko mjere samopomoći nemaju učinka, uz definitivno isključenje organskog uzroka konstipaciji, pribjegava se preparatima laksativnog efekta, ali s opreznim i doziranim uzimanjem.

Susret medijskih djelatnika

PAZIN U petak 2. ožujka u Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji održan je kratak tečaj o ulozi medija u Crkvi. Tečaj je bio namijenjen svima onima koji već jesu, ali i onima koji bi se htjeli uključiti u rad u medijima na području Porečke i Pulsko-biskupije. Dr. sc. Jerko Valković, profesor na Teologiji u Rijeci i na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu, izrekao je predavanje o medijima općenito, naglasivši pritom kako mediji svojim načinom postojanja i djelovanja stvaraju jednu zasebnu kulturu te samim time i jednu posve novu antropološku stvarnost, koja poradi svojih posebnosti, napose u novim modusima komunikacije otvara neslućene mogućnosti djelovanja, ali isto tako iziskuje i prilagodbu komunikološkog pristupa, korištenje odgovarajućih metoda za prikidan pristup novim generacijama. Dr. Valković se posebno osvrnuo na specifičnost „mrežne“ komunikacije koja karakterizira medijski prostor društvenih mreža i foruma na internetu, suprotno tradicionalno vertikalnoj shemi komunikacije u Crkvi.

Mag. comm. Ana Cvitan izrekla je izlaganje na temu medija u pastoralu; napravila je jedan sustavni pregled različitih medija prisutnih u Porečkoj i Pulskoj biskupiji, analizirala je opremljenost i nadasve ažuriranost postojećih internetskih i facebook stranica župa, te ukazala na nedostatke i mogućnosti poboljšanja. Slijedom posebnog interesa nekolicine prisutnih dala je vrlo

konkretnе i nadasve konstruktivne savjete glede što pravilnijeg i potpunijeg oblikovanja i uređivanja župnog listića.

Treće izlaganje, posve temeljeno na konkretnom radu, iznijela je prof. Melita Gržić Pincin, glavna urednica Radia Istre. Nakon kratkog uвода o radiju kao najdostupnijem mediju, prof. Gržić Pincin osvrnula se na temeljne zakonitosti, u sadržajnom i izričajno-auditivnom pogledu, u procesu realiziranja jedne kvalitetne radijske emisije. U nastavku je govorila o temeljnim elementima vjerske radijske emisije, a ova dijela izlaganja prigodno je potkrijepila kraćim audio prilozima. Nakon prikaza zainteresujućeg broja redovitih vjerskih priloga u programu Radio Istra, prof. Gržić Pinčin je naglasila potrebu uspostavljanja bolje komunikacije Biskupskog ordinarijata s medijskim redakcijama, prvenstveno u cilju kvalitetnijeg informiranja javnosti o crkvenim događajima.

U nastavku je, umjesto najavljenih radionica, među petnaestak okupljenih sudionika ovoga susreta započela vrlo promišljena i nadasve konstruktivna rasprava, uz dragocjene sugestije dr. Valkovića, koja je rezultirala značajnim zaključcima, ali i nekim konkretnim prijedlozima, čija će realizacija, za očekivati je, doprinijeti kvalitetnijoj suradnji među različitim medijskim segmentima Biskupije, a sve to u cilju poboljšanja komunikacije ove partikularne Crkve s njezinim vjernicima. (G. Krizman)

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:04

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evandelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052 / 88 77 11
www.radioistra.hr

Jože: Bog daj zdravje, kumpare! Si ča bruvan!?

Zvane: San ča san. Nis kako ča su brumni Supetarci. Jušto bi stili kumpariti z Tinjanci ki su se jur dokazali z istrijanskin pršuton, a oni su paričali feštu 'Z kobasicami u Jevropu'...

Jože: Ča pensaju da se u Jevropi tovari z kobasicami sapinju!? A i ni niki štajun za kobasice. Di jušto u korizmi, kad je vrime posta!? Već bi to slagalo okolo pusta i pusnih fešt...

Zvane: Ma to se da regulati, viruj ti meni. Bija san na Danima meda u Pazinu. Po ten bi reč da nan teče med i mliko. Samo to ča se inbatilo z otkupon mlika sporadi nikih artikuli ki su škodni u manjaduri, sve mi to nikako spodobi na napuštu proljenio mliko...

Jože: Se šperan da nan je magari med zdrav, a čele duplo korisne: z jenega kraja delaju med, a z drugega – ko te i ubodu, reču da je korisno proti reume.

Zvane: Znaš da me je pasa guš za brati šparuge – a jako san to voljila svakega pramaliće - kad san čuja da čemo morati imati dozvolu i plačati taše i za to. Sad neću trepiti samo ko ēu nablanatati na zmiju, nego ēu trepetati če li me uloviti lugar na fatu.

Jože: Kurjožo san čeka sinja zgor

vatikanskih krovi te korizme. Si i ti, a!? ...

Zvane: Ma ne pak vnako kurjožo kako vni silni đornališti iz cilega svita ki su se vnih dan oko konklava skupili u Romi i samo palickali če li ča pikantno zajti van...

Jože: Ma ne, Bogočuvaj! Samo vnako čisto ljudski me je interešalo, ti me kapiš!? Tr znamo i virujemo da će Crikva kako i vajk do sada zdurati kroz sve tempurale i nevrimena!

Zvane: I smo dočkali, Bogu hvala, bili dim kroz kanelu dimjaka – i aviz: Habemus Papam, da potle mudrega a poniznega pape Benedikta dočekamo novega papu ki će biti kapac današnju Crikvu povesti kurajno naprid kroz teška i izazovna vrimena.

Jože: A još me jena stvar jako i dimboko veseli ča znamo da će naš mučenik don Miro biti proglašen blaženin na kraju šetembra mjeseca u našen velebnen divić-gradu (areni) i tako dojti na čast olatra!

Zvane: I meni je srce puno! Boh sve vidi i sve zna! Pravica vajk dojde na svoje.

Jože: Na viru je tako, kumpare moj. U ten veselu želin ti sričan i blagoslovjen Vazan!

Zvane: Na svejen mod i tebi, kumpare!

**OBITELJ
PUT CRKVE**

obitelj - nositeljica nove evangelizacije u župi

„Josip Turčinović“ d.o.o.
Novi svijet

U izdanju nakladnika "Josip Turčinović" d.o.o. Pazin i „Novi svijet“ Križevci izašla je knjiga vlc. Milivoja Korena OBITELJ – PUT CRKVE, Pazin, 2013.

U novije vrijeme papa Benedikt XVI. primjećuje da kriza obitelji poprima sve dublju dimenziju. Ponajprije uzrok je današnje krize antropološkog karaktera. Prevažnu ulogu odigrala je u tome gender ideologija. Po toj pogubnoj ideologiji spol nije više iskonska datost prirode koju čovjek treba prihvatići i ispuniti osobnim smisлом, već društvena uloga za koju se autonomno odlučuje. Crkva je ipak svjesna da je obitelj povlašteno mjesto gdje se žive i prenose temeljni oblici i stavovi o ljudskom životu... U tom povijesnom kontekstu, uz 40. obljetnicu svećeništva vlc. Milivoja Korena te pri-godom Godine vjere, rađa se ova brošura. Autor u svom djelu analizira društveni kontekst u kojem danas žive obitelji te na vrlo pristupačan način prikazuje Božji načrt o ženidbi i obitelji polazeći od Objave. U središnjem dijelu produbljuje narav i poslanje obitelji prema Učiteljstvu Crkve, napose u dokumentima II.vatikanskog sabora, po kojima obitelj nije jedino objekt pastoralne brige Crkve, nego i subjekt u njezinu evangelizacijskom poslanju. Autor se tijekom niza godina marljiva rada u obiteljskom pastoralu i promatranja novih stvarnosti koje je Duh Sveti nadahnuo u Crkvi, osvjedočio – a to s nama želi i podijeliti – da je kršćanska obitelj unatoč krizama, poteškoćama i iskušenjima ipak živa i snažna.

(Iz Predgovora, dr. sc. Alejandro Castillo)

**Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342**

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Dobra ruka

Paulina Fabac, 200 kuna

N. N., Pazin 400,00 kn

Reginex d.o.o.

Reginex d.o.o.

Grubiši 20/a - 52000 Pazin
Tel. 052/688-169
Fax. 052/688-170
e-mail: reginex@reginex.hr
www.reginex.hr

PRODAVAONICE U PAZINU:

Gastro I, 25. Rujan 11 - tel. 624-886
Gastro II, Šetalište Pazinske gimnazije 10
tel. 621-867

PRODAVAONICE U ROVINJU:

Gastro III, Matteo Benussi 13 – tel. 813-899
Gastro IV, Marka Marulića 30 – tel. 811-834

PRODAVAONICA U BUZETU:

Gastro Buzet, Ulica II Istarske brigade 4
tel. 695 000

PRODAVAONICA U SV.PETRU U ŠUMI:

Gastro Plac, Sv. Petar u Šumi 6

Kruh je od pamтивјека neizostavni dio ljudske prehrane i kulture. Svaki korak u njegovoj proizvodnji, od pažljivog izbora sirovina do pripreme i obrade tijesta te procesa pečenja, predstavlja dio umjetnosti koja u konačnici osigurava neograničeno bogatstvo boje, okusa i aroma kruha te očuvanje ljudskog zdravlja.

U tom smjeru, Reginex je prepoznao novi trend u proizvodnji pekarskih proizvoda koji se bazira na smanjenju upotrebe aditiva do njihova ukidanja u cijelosti, što bi značilo povratak izvornom (prirodnom) načinu proizvodnje

kruha upotrebom prirodnog kvasa kao najstarijeg i najoriginalnijeg sredstva za fermentaciju odnosno dizanje kruha.

Prirodni kvas je načinjen od brašna, vode i bakterija mlijecne kiseline, netretirano kemikalijama i aditivima. Može trajati "beskonačno" sve dok se obnavlja vodom i brašnom svaki dan.

Primjenom prirodnog kvasa kao osnovnog sredstva za fermentaciju odnosno dizanje dobivamo kruh produžene svježine i trajnosti, smanjene mrvljivosti s čvršćom i elastičnjom sredinom i hrskavijom koricom, te posebnom aromom.

Kruh načinjen prirodnim kvasom obogaćen je nutritivnim vrijednostima čime se povećava količina prehrambenih vlakana, smanjuju alergijske reakcije na žitarice te se odlikuje niskim glikemijskim indeksom kruha. Bakterije mlijecne kiseline iz roda *Lactobacillus*, *Lactococcus* (*Streptococcus*), *Leuconostoc* i *Pediococcus* uravnotežuju crijevnu mikrofloru čime jačaju imunitet svakog čovjeka.

